

ZAVOD REPUBLIKE
SLOVENIJE ZA ŠOLSTVO
V SPOMINIH SODELAVCEV
S PARMOVE, PRIVOZA
IN POLJANSKE

Zbornik ob XXVII. strokovnem srečanju
delavcev ZRSS v Ljubljani

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

ZALOŽNIŠTVO JUTRO

**Zavod Republike Slovenija za šolstvo
v spominih sodelavcev s Parmove, Privoza in Poljanske**

Zbornik ob XXVII. strokovnem srečanju delavcev ZRSS v Ljubljani

Uredniški odbor: Tomaž Kranjc, Tine Logar, dr. Zora Rutar Ilc,
mag. Marija Velikonja, mag. Ema Stružnik

Jezikovni pregled: Tine Logar

Izdala in založila: **Zavod Republike Slovenije za šolstvo,**
zanj mag. Gregor Mohorčič in
Jutro, d. o. o., založništvo in trgovina,
zanj Stanislav Kodrič

Urednica založbe: Andreja Nagode

Oblikovanje: Jurij Koščak

Prelom in priprava za tisk: ONZ Jutro

Naklada: 400 izvodov

Natisnjeno v Sloveniji

Prva izdaja, prvi natis

Ljubljana, 2012

Za strokovno pravilnost in izražena mnenja odgovarjajo avtorji.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.1(497.4 Ljubljana)(091)(082)

ZAVOD Republike Slovenije za šolstvo v spominih sodelavcev s Parmove, Privoza in Poljanske : zbornik ob XXVII. strokovnem srečanju delavcev ZRSS v Ljubljani / [uredniški odbor Tomaž Kranjc ... et al.]. - 1. izd., 1. natis. - Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo : Jutro, 2012

ISBN 978-961-03-0052-6 (ZRSS)

1. Kranjc, Tomaž, 1955- 2. Strokovno srečanje delavcev ZRSS (27 ; 2012 ; Ljubljana)
262820352

© **Zavod Republike Slovenije za šolstvo in Jutro, d. o. o.**

Vse pravice pridržane. Brez založnikovega pisnega dovoljenja gradiva ni dovoljeno reproducirati, kopirati ali kako drugače razširjati. Ta prepoved se nanaša tako na mehanske (fotokopiranje) kot na elektronske (snemanje ali prepisovanje na kakršen koli pomnilniški medij) oblike reprodukcije.

Vsebina

<i>Mag. Gregor Mohorčič</i>	
Beseda direktorja	7
<i>Tomaž Kranjc</i>	
Beseda urednika	9
<i>Brigita Rupar</i>	
Območna enota Ljubljana od leta 2004 dalje	11
<i>Mag. Andreja Bačnik</i>	
Petnajst let v predmetni skupini za kemijo in na Parmovi	14
<i>Dr. Dimitrij Beuermann</i>	
Veliki zamah prenove glasbenega šolstva	20
<i>Mag. Vilma Brodnik</i>	
Spomini na 17 let dela pri posodabljanju pouka zgodovine v gimnazijah (1995–2012)	23
<i>Dr. Slavica Černoša</i>	
Stalno strokovno spopolnjevanje od 1998 do 2003	30
<i>Dr. Olga Dečman Dobrnjič</i>	
Moji dijaški domovi	33
<i>Milko Domajnko</i>	
Spomini na pedagoško-svetovalno delo na področju posebnega šolstva na Zavodu RS za šolstvo	38
<i>Zdenka Erjavec</i>	
Papir vse prenese (in ohrani)!	41
<i>Janez Globočnik</i>	
Kratek pregled zgodovine stavbe na Poljanski 28 v Ljubljani	45
<i>Ada Holcar Brunauer</i>	
Pogled nazaj, v sedanost in prihodnost	49
<i>Mag. Liljana Kač</i>	
Vloga tehnologije pri delu na zavodu in pri delu z učitelji nemščine	51
<i>Ana Kastelic</i>	
Dinamična osemdeseta in devetdeseta leta – iz prenove v prenovno učnih načrtov	59
<i>Dr. Natalija Komljanec</i>	
Natalijini spomini	66

<i>Alenka Vilfan Kozinc</i>	
Delo z učbeniki in »jedrska vojna«	71
<i>Tomaž Kranjc</i>	
Naše ston(al)oge	84
<i>Tomaž Kranjc</i>	
Nada Marčič.	92
<i>Tomaž Kranjc</i>	
Naj pride ta mala Majda.	94
<i>Tomaž Kranjc</i>	
Filter za osem direktorjev	97
<i>Tomaž Kranjc in Nadja Malovrh</i>	
Jože Prelog, namestnik direktorja Zavoda RS za šolstvo	103
<i>Tomaž Kranjc</i>	
Vloga kave in čaja na sodelovalno klimo na zavodu	106
<i>Tomaž Kranjc</i>	
Kristina Kham o podpori projektom, ki jih financirata ESS in ministrstvo	110
<i>Vojko Kunaver</i>	
Delo predmetne skupine za zgodovino na OE Ljubljana od leta 1996 do danes	112
<i>Irena Koželj Levičnik</i>	
Umeščanje vzgojno-varstvene dejavnosti v sistem.	115
<i>Igor Lipovšek</i>	
Geografija na OE Ljubljana Zavoda RS za šolstvo	121
<i>Igor Lipovšek</i>	
Oda Angelci Žagar	124
<i>Igor Lipovšek</i>	
Teater Parmova	126
<i>Tine Logar</i>	
Priprava učbenikov za slovenski jezik v obdobju 1980–1990	127
<i>Tine Logar</i>	
Delovanje založbe Zavoda RS za šolstvo v obdobju 1991–1992	132
<i>Jelka Vintar</i>	
Ob rob zapisu Tineta Logarja o delovanju založbe v obdobju 1991–2006	134
<i>Damjana Pleša</i>	
Zavodova založba v obdobju Marije Javornik.	136

<i>Mag. Marija Lesjak Reichenberg</i>	
Zavodova založba med preteklostjo in prihodnostjo	137
<i>Mag. Ivan Lorenčič</i>	
Odhod na Zavod RS za šolstvo in nostalgija	141
<i>Branko Lozar</i>	
Nekaj ključnih mejnikov v razvoju informatike na Zavodu RS za šolstvo.	149
<i>Milena Malovrh</i>	
Spomini na delo v razvojnih sektorjih Zavoda RS za šolstvo	153
<i>Nives Markun Puban</i>	
Športna vzgoja v povezavi z utripom življenja in dela na Parmovi	156
<i>Mirjana Matič</i>	
Vse za dobro šole	162
<i>Jelica Mesesnel</i>	
Pismo	167
<i>Mag. Nada Pavšer</i>	
Matura, kemija, ekošole.	168
<i>Mag. Katica Pevec Semec</i>	
Če nimaš kaj za povedat', bod' tih!	178
<i>Mojca Poznanovič</i>	
Delo predmetne skupine za slovenščino	182
<i>Marjan Prevodnik</i>	
Od kod prihajamo? Kdo smo? Kaj nas zaznamuje? Kam gremo?	185
<i>Mag. Ferdo Rečnik</i>	
Moji pogledi na delovanje Zavoda v obdobju 1975–1995.	192
<i>Vili Rogan in Zdenka Erjavec</i>	
Knjižnica in INDOK od včeraj do danes	198
<i>Dr. Tanja Rupnik Vec</i>	
Stalno na poti: med izzivi oddelka za srednje šolstvo, predmetne skupine za psihologijo in številnih drugih projektov	201
<i>Dr. Zora Rutar Ilc</i>	
V spletu projektov, ki smo jih oblikovali in ki so nas oblikovali	204
<i>Dr. Sonja Sentočnik</i>	
Refleksija svetovalke.	209

<i>Irena Simčič</i>	Vloga Zavoda Republike Slovenije za šolstvo pri organizirani prehrani otrok in mladostnikov v vzgojno-izobraževalnih ustanovah.	217
<i>Branka Srebotnjak</i>	Delo v kadrovski službi Zavoda RS za šolstvo	223
<i>Urška Stritar</i>	Iz življenja svetovalke	226
<i>Mag. Ema Stružnik</i>	Spomini na osemletno delo pedagoške svetovalke za osnovno šolo.	229
<i>Mag. Ema Stružnik</i>	Razvoj slovenskega šolskega knjižničarstva	231
<i>Jože Štumberger in mag. Marija Lesjak Reichenberg</i>	Jutri bomo izplačevali nadure	244
<i>Mag. Marija Tome</i>	Razvoj srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja v preteklosti	247
<i>Dr. Beatriz Tomšič Čerkez</i>	Iz Argentine prek Poljanske in Parmove na Pedagoško fakulteto.	270
<i>Vinko Udir</i>	Napol obvezno ali neobvezno delo	272
<i>Mag. Minka Vičar</i>	Biologija na OE Ljubljana Zavoda RS za šolstvo	276
<i>Mag. Rado Wechtersbach</i>	Kakšno je bilo vprašanje, da je bila tehnologija odgovor	283
<i>Nives Zore</i>	Razposajeno razigrani utrinki	291
<i>Angelca Žagar</i>	Anekdota	294
<i>Angelca Žagar</i>	Tiho, tiho, čas beži	295
<i>Brigita Žarkovič Adlešič</i>	Moja pot in moji sopotniki	296

Mag. Gregor Mohorčič

Beseda direktorja

Upošteva 56-letno zgodovino Zavoda RS za šolstvo se v zborniku ob 27. strokovnem srečanju delavcev ZRSS, ki ga letos organizirajo ljubljanski kolegi, vračamo v preteklost in jo skušamo povezati s sedanjostjo in prihodnostjo. Skozi zapise nekdanjih in sedanjih sodelavcev z ljubljanskih lokacij zavoda bomo bolje spoznali institucijo in njene naloge, pa tudi sodelavce, njihove ideje in rezultate.

Ustanovitev Zavoda za proučevanje šolstva, predhodnika Zavoda RS za šolstvo, je močno vplivala na oblikovanje slovenskega šolstva na preduniverzitetni ravni. Čeprav je Zavod RS za šolstvo šele leta 1995 začel delovati kot javni zavod, je vseskozi skrbel za vpeljevanje sprememb v vzgojno-izobraževalni sistem in opravljal nadzor nad delom vzgojno-izobraževalnih ustanov. V Sloveniji ni veliko strokovnih institucij, ki bi imele tako dolgo zgodovino svojega obstoja, kar pomeni, da se je država Slovenija v vsej svoji zgodovini zavedala pomena in kakovosti Zavoda RS za šolstvo. To nam pomeni priznanje za strokovnost, hkrati pa tudi veliko odgovornost vseh zaposlenih za nadaljnji razvoj slovenskega šolstva. Glavne naloge se v vsem času delovanja Zavoda RS za šolstvo niso bistveno spremenile. Skrb za razvoj, posodabljanje šolskega kurikula ter nudenje strokovne podpore vzgojno-izobraževalnim organizacijam pri ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela so le nekatere naloge, ki so jo zaposleni skozi vso zgodovino delovanja opravljali strokovno in z vso odgovornostjo. Seveda brez partnerskega sodelovanja z vrtci, šolami in drugimi vzgojno-izobraževalnimi ustanovami tega ne bi mogli uresničevati.

Zavod RS za šolstvo je bil v vsej svoji zgodovini vedno dober partner šolam, vrtcem, ministrstvu in drugim sorodnim institucijam. Največ partnerskega sodelovanja z vrtci in šolami je nudil prek območnih enot. Tako so bili omogočeni večji stik z dogajanjem v regiji, večja prepoznavnost, odzivnost in sodelovanje z njimi. Območne enote so bile in so še vedno prva tipala, ki zaznajo spremembe in izzive v vrtcih in šolah. Pri tem pa je izjemno pomemben kakovosten in partnerski odnos med vsemi udeleženi. To pa želimo v prihodnjih letih samo še nadgraditi v smislu kakovostnega svetovanja in sodelovanja. Ko pa govorimo o kakovosti, govorimo o ljudeh. Kakovostni odnosi in znanje nam lahko zagotovijo kakovostne procese, ti pa kakovostne storitve, ki jih od nas pričakujejo in zahtevajo.

Sodelovanje in svetovanje vrtcem in šolam prek območnih enot daje večjo kakovost našemu skupnemu delu. Spremembe naj bi se dogajale znotraj šol, ob podpori

ravnatelj, učitelj, vzgojitelj in vseh strokovnih delavcev, ki sodelujejo v procesu vzgoje in izobraževanja. Zavodovi strokovnjaki so v veliko pomoč vodstvom vrtcev in šol pri oblikovanju in načrtovanju programa razvoja vzgojno-izobraževalne institucije. S svojimi izkušnjami, strokovnostjo na posameznih področjih lahko prispevajo dodatno kakovost k takemu načrtovanju. Šolam ponujamo različne oblike sodelovanja: svetovanja, seminarje in tematske konference, študijska srečanja, inovacijske projekte, konference in sodelovanje pri posameznih projektih. Vsak izmed projektov naslavlja šolo kot celoto in njen razvojni potencial. Cilj vsakega je dvig kakovosti dela v šolah ter posledično kakovostnejše in trajnejše znanje učencev in dijakov.

Zavod RS za šolstvo je v vsej svoji zgodovini šole in strokovnjake na področju šolstva spodbujal k razmišljanju, k izboljševanju procesa poučevanja, k iskanju novih pristopov, metod. Mnogokrat je vzgojiteljem, učiteljem in ravnateljem posredoval znanja na področju didaktike, pedagogike, metod poučevanja, jih opremljal z »orodji«, ki jih vzgojitelj, učitelj, ravnatelj potrebuje pri svojem delu. Seznanjanje z novostmi na področju šolstva, z upoštevanjem mednarodnih izkušenj in prenosom teh v slovenski šolski prostor, pa je bila in je še vedno naloga zavoda.

Zavod RS za šolstvo je vseskozi znal slediti potrebam in zahtevam časa, napredku znanosti in tehnologije ter razvoju gospodarstva. Zato gre velika zahvala vsem zaposlenim, ki so znali na tej poti skozi desetletja dvigniti zavod na tako visok strokovni nivo.

Spremembe so gibalo napredka in hkrati izboljšave na področju delovanja. Te pa nam zagotavljajo tudi kakovostnejše delovanje. Zavedamo se, da sprememba ni enkratno dejanje, temveč jo je treba načrtovati, izvajati, preverjati in po potrebi ukrepati. Seveda ne smemo pozabiti naše preteklosti. Vse, kar je bilo do zdaj koristnega in dobrega, moramo uporabiti. Pričujoči zbornik nas spominja in opozarja prav na to.

Tomaž Kranjc **Beseda urednika**

Zbornik Zavoda Republike Slovenije za šolstvo v spomilih sodelavcev s Parmove, Privoza, Stare pravde in Poljanske izdajamo ob XXVII. strokovnem srečanju delavcev zavoda, ki ga letos, po ustaljenem vrstnem redu, pripravlja OE Ljubljana. Številni nekdanji in sedanji sodelavci so se odzvali povabilu in pred pozabo skrili delček svojih spominov na pestro, naporno, ustvarjalno, vzporedno, nadurno, rutinsko, zagnano ... svetovalno delo, s katerim so v imenu institucije ali po naročilu vsakokratnega pristojnega ministrstva, a mnogokrat tudi na lastno pobudo in po lastnem strokovnem preudarku bogatili šolski vsakdan. Več kot so dali, več so dobili nazaj, je že tako v tej industriji na etični pogon. Iz prispevkov veje skrb za našo najštevilčnejšo ciljno skupino, učitelje in vzgojitelje. Vidi se, kako so nastajala ali se podirala zavezništva z njimi. Razviden je tudi povratni vpliv tega dela na strokovno in osebno rast avtorjev. V pisani besedi je razkrit tudi droben delček tistih medčloveških stikov, ki niso ravno naloga, lahko pa odločilno pripomorejo, da soustvarijo obetavno klimo, v kateri lahko te naloge uresničujemo.

Uredniški odbor je imel pomemben cilj, da bi v objavljenem gradivu lahko predstavili delovanje zavoda čim bolj celostno, v vsej svoji kompleksnosti. Žal je cilj le delno uresničen, saj nekateri voditelji pomembnih sistemskih nalog ali edini nosilci področij niso imeli časa ali pa niso prepoznali priložnosti, da predstavijo svoj – z vabilom zagotovljen subjektivni ali celo hudomušni – pogled na zaključene ali tekoče naloge. In nalog je bilo vedno več kot sto.

V zborniku je ob uvodnih besedah direktorja, predstojnice OE Ljubljana in urednika nanizanih 60 prispevkov, večina je objavljenih po abecednem vrstnem redu avtorjev. Bralec bo lahko podoživel skoraj celotno obdobje delovanja naše institucije, od jugoslovanskih šestdesetih let dvajsetega stoletja, o čemer večinoma pišejo upokojeni sodelavci, pa do aktualnih izzivov današnjega dne. Seveda je poudarek zbornika na zadnjih desetletjih, ki jih je osvetlila večina delovno še aktivnih piscev.

Večina prispevkov so spominski zapisi, čeprav so se nekateri avtorji potrudili dodati tudi arhivske in publicistične notice. S tem so bralcu namignili v smer branja dodatnih virov ali postavljanja vprašanj na naslednjih priložnostih za druženje.

Čeprav so v zborniku objavljeni le prispevki sodelavcev, ki so delovali ali še delujejo na ljubljanskih naslovih zavoda, je iz člankov razvidno, kako pomembno

je sodelovanje s kolegi iz drugih enot in pedagoško-svetovalno pokrivanje terena, ki ni le osrednjeslovenski.

Zbornik se lahko bere komplementarno. Najprej z zbornikom ob 50-letnici delovanja ZRSS (2006), pa tudi s publikacijo *Tudi mi smo bili tukaj* (2010), ki je strokovno-arhivsko neoporečni in prostorsko omejeni jubilejni zbornik dopolnila z osebnimi in profesionalnimi spomini nekaterih upokojenih svetovalcev.

Zahvaljujem se Emi Stružnik za občasno reanimacijo zamisli Jureta Novaka o dopolnilnem zborniku, ter Tinetu Logarju, Zori Rutar Ilc, Mariji Velikonja in Andreji Nagode za sourednikovanje.

Brigita Rupar

Območna enota Ljubljana od leta 2004 dalje

V prispevku bom na kratko opisala delovanje Organizacijske enote Ljubljana od decembra 2004 dalje, ko me je takratni direktor Alojz Pluško imenoval na položaj predstojnice. Moj predhodnik na tem mestu mag. Jurij Novak, ki je to nalogo opravljal od leta 1997, se je takrat preselil na Poljansko, kjer je postal pomočnik direktorja za splošne zadeve. Ljubljanska enota je največja med vsemi, sega od Komende na severu do Kolpe na jugu, Cerknega na zahodu in Hrastnika na vzhodu. Obsega več kot 60 vrtcev, 20 jih je pripojenih k osnovnim šolam, 121 rednih šol in 10 šol in zavodov za otroke s posebnimi potrebami, 57 srednjih šol in 10 dijaških domov. Ti podatki kažejo obsežnost in geografsko razprostranjenost vzgojno-izobraževalnih zavodov, ki jih strokovno podpiramo svetovalci enote.

Število svetovalcev je že nekaj let približno enako, giblje se od 30 do 35. V trenutku, ko to pišem, nas je 32, pokrivamo pa naslednja področja in predmete:

- svetovalke za predšolsko vzgojo so Urška Stritar, Nives Zore, mag. Janja Cotič Pajntar in Marija Sivec. Urška Stritar dela tudi za enoto Slovenj Gradec, kjer nimajo svetovalke, Marija Sivec pa za enoti Koper in Nova Gorica, ki sta tudi brez svetovalke,
- svetovalki za 1. in 2. triletje sta Mihaela Kerin in Mojca Dolinar,
- svetovalka za slovenski jezik je Mojca Poznanovič Jezeršek,
- svetovalec za geografijo je Igor Lipovšek,
- svetovalka v oddelku za osnovno šolo je Urška Margan,
- svetovalca za likovno vzgojo sta mag. Natalija Kocjančič in Marjan Prevodnik,
- svetovalka za športno vzgojo je Nina Puhan,
- svetovalka za kemijo je mag. Andreja Bačnik,
- svetovalka za učitelje v šolah s prilagojenim programom je mag. Darinka Ložar,
- svetovalki za biologijo sta mag. Minka Vičar in Saša Kregar,
- svetovalka za gospodinjstvo in šolsko prehrano je Irena Simčič,
- svetovalka za matematiko je Amela Sambolič Beganovič,
- svetovalka za glasbeno vzgojo je Ada Holcar Brunauer,
- svetovalka za sociologijo je Tanja Popit,
- svetovalca za zgodovino sta Vojko Kunaver in mag. Vilma Brodnik,
- svetovalka za angleški jezik je Alenka Andrin,
- svetovalka za nemški jezik je mag. Liljana Kač,

Mag. Andreja Bačnik

Petnajst let v predmetni skupini za kemijo in na Parmovi

*Teorija brez prakse je mrtva,
praksa brez teorije pa slepa.*

KANT

Na Zavodu RS za šolstvo, v OE Ljubljana, sem začela delati leta 1997. V obdobju pred letom 1997 je na OE Ljubljana delovala vrsta uspešnih svetovalk za kemijo, med njimi Ela Teran, Nada Pavšar, Cirila Nemec itd. Leta 1999 sem prevzela vodenje predmetne skupine za kemijo (v nadaljevanju PS), v kateri so določen čas delovale kolegice in kolegi iz različnih območnih enot zavoda, najdlje pa odlično sodelujem s kolegicama Marizo Skvarč (OE Nova Gorica) in Anito Poberžnik (OE Slovenj Gradec).

Vloga svetovalk in svetovalcev na zavodu se je v zadnjem desetletju zelo spremenila. Vse bolj je potrebno dobro obvladovanje izobraževalnega »menedžmenta«, povezovanje vrste institucij in ljudi, ki delujejo na področju izobraževanja, neprestano sledenje, spodbujanje in vpeljevanje preizkušenih in sodobnih trendov na področju izobraževanja v prakso, poznavanje in obvladovanje didaktične uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) itd.

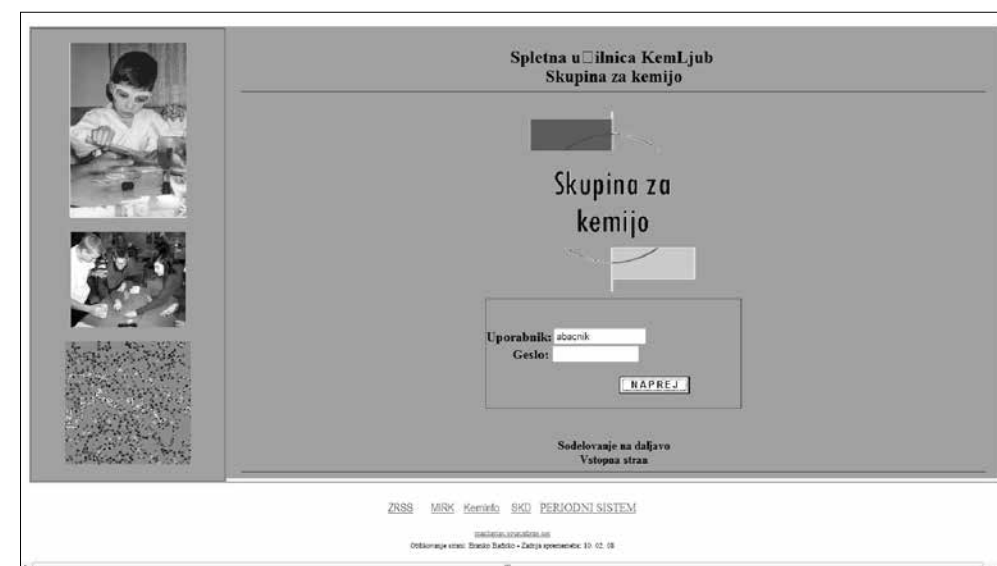
Odkar sem prišla na zavod, smo v PS za kemijo temeljito prenovili in poenotili sistem študijskih skupin učiteljev kemije (v nadaljevanju ŠS) po Sloveniji. Svetovalke smo se vsakega sklica ŠS lotile timsko in pripravile poglobljeno strokovno-didaktično gradivo na izbrano temo, spodbujale kolege učitelje, da predstavijo in izmenjajo primere obetavne in dobre prakse itd. Tako so bili vsi učitelji v Sloveniji deležni podobnih aktualnih informacij, strokovnih in didaktičnih znanj ter izmenjave izkušenj. Delovanje spletnih učilnic za ŠS v okolju Moodle je prineslo vrsto novosti. Poudarki našega dela so bili predvsem na didaktiki kemije, didaktiki eksperimentalnega dela, dela z modeli, IKT v kemijskem izobraževanju, načrtovanju, spremljanju, preverjanju in ocenjevanju znanja.

Na področju učnih načrtov oz. kurikula smo v 15-letnem obdobju doživeli dve večji spremembi: kurikularno prenavo leta 1998 in posodabljanje učnih načrtov (v nadaljevanju UN) leta 2008. V procesu kurikularne prenavne kurikularna komisija za kemijo žal ni pripravila nobenega predloga za izbirne predmete v osnovni šoli, vezane na predmet kemija. In ko so po letu 1998 izbirni predmeti v osnovni šoli

polno zaživali, jih kemiki nismo imeli. V PS za kemijo smo si takrat zastavili cilj, da pripravimo »kemijske« izbirne predmete, speljemo postopek potrditve in jih z izobraževanju oživimo. To nam je tudi uspelo, saj je Strokovni svet za splošno izobraževanje leta 2002 potrdil tri izbirne predmete za osnovno šolo s področja kemije:

- poskusi v kemiji (ki so tudi najbolj uspešno zaživali),
- kemija v okolju in
- kemija v življenju.

Če smo po letu 1998 udeleževali kurikularno prenavo skozi delovanje študijskih skupin, različna strokovna srečanja in seminarje, se od leta 2008 na podoben način lotevamo uvajanja posodobljenih UN za kemijo, pri čemer s pridom izrabljamo vso IKT, ki nam je na voljo. Tako smo v PS za kemijo med prvimi v Sloveniji (2004) začeli uporabljati spletne učilnice za izobraževanje učiteljev. Ena takih spletnih učilnic je bila spletna učilnica Kemljub. Namenjena je bila izobraževanju multiplikatorjev ZRSS in je delovala v okolju Manhattan (<http://www.d-ddm.mb.edus.si/kemljub/index.htm>).

Leta 2007 smo ime Kemljub odstopili za spletno učilnico za mlade, ki je nastala v okviru projekta *Modelni pristop profiliranja mladih, nadarjenih za kemijo*; izvajali smo ga v sodelovanju s Fakulteto za kemijo in kemijsko tehnologijo v Ljubljani (<http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=150>).

Spletne učilnice spadajo med sisteme za upravljanje z učnimi vsebinami, ki delujejo v različnih okoljih. Leta 2006 je bilo za spletne učilnice v Sloveniji sprejeto »tiho soglasje« o vsesplošni uporabi brezplačnega okolja Moodle. Danes skoraj vsi učitelji kemije (in tudi drugi učitelji) že delujejo v spletni učilnici kemije, bodisi za

Dr. Dimitrij Beuermann

Veliki zamah prenove glasbenega šolstva

Ne rečem, no, malo že treme je bilo na začetku, potem pa je rekel takratni direktor mag. Ivan Lorenčič: »Čuj, pa ka se te to tak trdo držiš, se' bomo te vzeli ...« No, že res, menda sem bil takrat edini, ki se je podal po vroč kostanj v žerjavico; in tako sem leta 1995, še na Ulici stare pravde, dobil pisarno, mizo in zraven še stol ter vsega le dva zaprašena fascikla v omari in nekaj listov naključnih od glasbenih šol ... Prej v hiši že dve leti ni bilo več svetovalca za glasbeno šolstvo, kolega mag. Franci Okorn je že davno odšel na Ministrstvo za šolstvo in šport in v tem času se je vse poprejšnje že preselilo, premestilo in sploh arhiviralo na kar najbolj logična mesta.

Se pa je bilo treba zato prav na hitro lotiti na novo: že se je napovedovala šolska prenova in vsepovsod drugje so že bile ustanovljene študijske skupine, da bi v njih vsakršni strokovni razmislek mesto dobili; v glasbenih šolah pač iz zgornjih razlogov še ne; so se pa takrat, času primerno, že vzbudili strokovni aktivisti glasbenih šol. In v tej situaciji je prva naloga glasbenošolske ekipe oziroma moje malenkosti bila: na teren, med ljudi se podati in študijske skupine tudi na področju glasbenega šolstva vsepovsod ustanoviti. Nemudoma.

Je bilo kar nekaj nezaupanja, je bilo vsakršnih pomislekov: le kaj sedaj država naše mlade strokovne aktive v nič daje, na kose jih trga in v nove lupine jih tlači; le kaj se za tem že skrivati utegne, oh, kaj naj si vsled tega namena zdaj obetati moremo ... In so se prav na vsaki študijski skupini postavila vedno ista, a s svežimi silami izrečena vprašanja ... Neznani udeleženec je običajnega vzdušja vihar opisal takole – bodočim rodovom v spomin in vsem prihodnjim svetovalcem za glasbeno šolstvo v spodbudo:

- kaj bi želeli posebej pohvaliti: HLADNOKRVNOST G. BEUERMANNA OD VSEH NAPADIH NAJBI; KOZNOST Povedati SVOJE MNENJE

Seveda so proti koncu tistega šolskega leta študijske skupine le bile ustanovljene, na koncu je le prevladalo mnenje, da utegne biti, ne glede na ime, ki ga nosi roža ali strokovno srečanje, vse isto ali podobno (so pa res srečanja študijskih skupin prinašale točke za napredovanje, srečanja v aktivih pa ne, priznajmo si). Le na Primorskem, do dneva današnjega, so aktivisti še neupogljivo večinska oblika strokovnega dela, ob le, bolj za vzorec, nekaterih študijskih skupinah.

Vihar se je polegel, se je zazdelo in situacija naj bi se počasi umirila, a veselje je bilo kratko. Jeseni 1996 se že tretja generacija srednješolcev srednjih glasbenih šol ni

uspela vpisati na Akademijo za glasbo, kajti ta je bila po novem članica univerze in nanjo je pot vodila le z opravljeno maturo – mature iz glasbe pa še ni bilo. Uganili ste: tudi na srednješolskem glasbenem področju se je fasciklov praznih sled zadnjih let poznala. Oh, le kaj bi – ponovno smo vzeli pot pod noge in spet je jeza obšla prenekaterega sogovornika, kajti za maturitetno rabo je bilo potrebno glasbene nastope dijakov v besedne kategorije pretvarjati in iz njih uspešnost kandidatov računati. »Jaz vem in nihče mi ne bo pravil, da naj povem, kako vem,« je bilo mogoče slišati tu in tam in nato so se vrata rada zaloputnila za njim. Na srečo, na vso srečo nas je Galileo že od svojih časov opogumljal, da je mnoge stvari mogoče izmeriti in da se je tudi pri mnogih drugih mogoče resno potruditi, da jih izmerimo. Pri glasbi se ta računska operacija po navadi res ne izide čisto brez ostanka, pa je vendar bil takrat dogovorjeni pretvornik (hvala, ga. Veronica Jamset, za prijazno pomoč) dorečen tako trdno, da je brez popravkov ostal v uporabi že celih šestnajst let.

Tako je bilo od začetka, pa tudi pozneje ne dosti drugače (takrat že na Poljanski cesti), kot da se je umetnost le čisto nazadnje v vsesplošno šolsko posodo prelila, v zadnje prazne preostale prostore ... In čeprav se je v tem času že sedem ali osem direktoric ali direktorjev zavoda zvrstilo – vedno je vladalo železno pravilo mag. Alojza Pluška, da se v šolstvu najprej sezidajo ta velike hiše (slovenščine, angleščine, matematike in splošnih gimnazij sploh) in šele potem in čisto nazadnje še one micene, ljubke hišice od glasbene umetnosti v srednjih glasbenih šolah ... Ker živimo v zahodnem svetu, seveda.

...oooOOOooo...

In tako je poprej že omenjena prenova prispela na velika vrata, v vsej svoji veličini: Veliki Nacionalni kurikularni svet je določil gredice šolskega polja in eno izmed njih, za glasbeno šolstvo, je obdelovala Področna kurikularna komisija mag. Ivana Marina. Tam smo zbrali in ustanovili skupine za posamezne predmete, nekaj nad trideset jih je bilo, zapisali osnutke učnih načrtov, nato uskladili predloge učnih načrtov ... Na koncu vseh koncev pa se učnih načrtov ni dalo sprejeti, smo vsi presenečeni ugotovili: Zakon o glasbenih šolah do takrat še ni uspel prehoditi postopka v Državnem zboru, pa je zato za končni korak povsem prava pravna podlaga umanjala.

Šele naslednja strokovna skupina, Nacionalna komisija za glasbeno šolstvo, ki jo je vodil dr. Primož Kuret, je pripeljala prenovo osnovnega glasbenega šolstva do konca: parlament je prijazno opravil drugo in tretje branje zakona kar na isti seji, učni načrti so bili določeni s posebno pohvalo Strokovnega sveta za splošno izobraževanje (poprejšnji sestavljavci so, po sedmih letih, skupaj z novimi ob tej priložnosti le prejeli nekaj malega plačila) in objavljeni v tako potrebni in zaželeni zbirki, ki je sicer že davno pošla, pa se ji v vsakdanjem jeziku še vedno reče Modra knjiga glasbenega šolstva (nemalo nemara morda tudi po spretno izbrani barvi platnic).

Sploh je v novem tisočletju prišlo v rabo glasbenih šol meriti glasbeni čas kar po mandatih Nacionalnih komisij za glasbeno šolstvo: učni načrti tega področja so

Dr. Slavica Černoša

Stalno strokovno spopolnjevanje od 1998 do 2003

Področje stalnega strokovnega spopolnjevanja,¹ izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju je na Zavodu RS za šolstvo imelo vidno in tudi izjemno pomembno vlogo. Zavod je bil in je še eden od največjih in tudi najvidnejših izvajalcev tovrstnih programov, kajti pripravljal je številne programe, ki so bili vedno dobro obiskani, odlično ocenjeni s strani udeležencev in tudi vrhunsko izpeljani.

V obdobju od leta 1998 do leta 2003 sem bila pomočnica direktorja in vodja *Oddelka za stalno strokovno spopolnjevanje* in prav v tem času so se na tem področju dogajale precejšnje organizacijske kot tudi vsebinske spremembe. Vsebinsko je to področje z novim pravilnikom dobilo tudi pravno podlago, s katero so bili opredeljeni način izbora programov, njihova objava, delovanje Programskega sveta in financiranje programov. Organizacijsko pa se je ta Oddelek ločil od organizatorjev strokovnega spopolnjevanja zavoda, ki je oblikoval svojo področno skupino za izobraževanje in svetovanje. Leta 2002 je na temelju sklepov finančnega inšpektorja Oddelek za stalno strokovno spopolnjevanje postal sestavni del takratnega Ministrstva za šolstvo, znanost in šport, in to zaradi nezdružljivosti interesov, saj ne more ista ustanova objavljati javni razpis in biti hkrati tudi prijavitelj nanj. Na temelju tega sklepa je bil od 12. 3. 2003 ves Oddelek za stalno strokovno spopolnjevanje organizacijsko umeščen v Službo za razvoj kadrov na šolskem ministrstvu, kjer je nadaljeval z dejavnostjo in z nekaterimi organizacijskimi in kadrovskimi spremembami deluje še danes.

Oddelek je večinoma deloval v prostorih zunaj matične stavbe na Poljanski cesti. Najprej je gostoval v Dijaškem domu Ivana Cankarja, pozneje pa v prostorih Srednje šole za gostinstvo in turizem v Ljubljani na Privozu 11, za Restavracijo Urška.

V tem obdobju se je sistem stalnega strokovnega spopolnjevanja izjemno hitro razvijal, saj je bilo več ugodnih okoliščin, ki so vplivale na takšno stanje, kajti prav v tem času se je izvajala intenzivna reforma šolskega sistema, ki je sprožila potrebo po dodatnem strokovnem izobraževanju, najprej tistih, ki so pripravljali reformo, pozneje pa tistih, ki so jo izvajali.

¹ V takratnem Pravilniku o stalnem strokovnem spopolnjevanju, izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju in o postopku za izbiro programov (Uradni list RS št. 80/98) je bilo sprejeta takšna terminologija, ki pa se je pozneje spremenila, vendar je označevala tisto obdobje, zato jo uporabljam v izvorni obliki.

Matura je prav tako bila še na začetku uvajanja in je zahtevala vsako leto vrsto izobraževalnih programov za ocenjevalce, izvajalce in učitelje, poleg tega je bilo treba nenehno strokovno spopolnjevati učitelje in druge strokovne delavce na njihovih strokovnih področjih. Seveda si je takrat tudi informacijska tehnologija utirala pot v šolstvo in so se učitelji izdatno izobraževali in usposabljali za uporabo le-te v izobraževalnem procesu.

Poleg tega je bil leta 1991 uveden sistem napredovanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju v nazive, v katerem je bilo stalno strokovno spopolnjevanje, izobraževanje in usposabljanje sestavni del sistema napredovanja. To je imelo izjemno pozitiven učinek na dodatno izobraževanje učiteljev in je odločilno vplivalo na vključevanje učiteljev v ta sistem, hkrati pa ga je obogatilo s številnimi novimi temami, predvsem pa novimi oblikami in metodami dela.

Za ves sistem je skrbel *Programski svet za strokovno spopolnjevanje*, ki ga je sestavljalo 15 članov, ki so prišli iz različnih institucij izvajalcev in uporabnikov, ministrstev, združenj in sindikata. Njihove odločitve je potrdil še minister, pristojen za šolstvo. Strokovno, administrativno, tehnično in drugo podporo Programskemu svetu je izvajal Oddelek za stalno strokovno spopolnjevanje, ki ga je oblikovalo sedem zaposlenih različnih poklicnih profilov, nekateri od njih tudi s pedagoško izobrazbo.

V tem času je omenjeni Oddelek vsako leto pripravljal in izvedel javni razpis za programe stalnega strokovnega spopolnjevanja, izobraževanja in usposabljanja, organiziral izbor programov in pripravil katalog programov. Sproti je spremljal izpeljevanje in ob koncu pripravil še poročilo oziroma analizo izpeljav programov za vsako šolsko leto posebej. Te analize so bile v podporo izvajalcem, ki so pripravljali in izpeljevali programe ter poročali o delu, kakor tudi programskemu svetu za oblikovanje politike na tem področju.

Ponudba izobraževalnih programov se je vsako leto povečevala in je presegala potrebe, hkrati pa je bila že težko obvladljiva, saj je bilo treba v razmeroma kratkem času pregledati in oceniti približno 220 prijav različnih izvajalcev, ki so skupaj pripravili in prijavi okoli 1900 programov, ki pa jih je bilo treba razmestiti in oceniti ter ovrednotiti s točkami. Prav zaradi tega smo že takrat imeli na razpolago računalniški program, ki je omogočal vnos podatkov na diskete in jih je bilo možno vnesti v centralni računalniški program ter jih poljubno razvrščati. Seveda smo upali na neposreden spletni vnos izvajalca v računalniški program, vendar nam to še ni uspelo pripraviti, kajti bilo je še veliko nedorečenosti zaradi elektronskega podpisa in zagotavljanja varnosti podatkov, prispelih na tako obsežen javni razpis.

Najtežja in najbolj obsežna naloga pa je bila ocenjevanje in izbor programov, saj je pri tem sodelovalo v povprečju 100 strokovnjakov iz različni predmetnih in strokovnih področij, ki so ocenili vse prispele izobraževalne programe.

Vsi programi, ki so uspešno prestali ocenjevanje in bili izbrani, so bili objavljeni v vsakoletnem *Katalogu programov stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih*

Milko Domajnko

Spomini na pedagoško-svetovalno delo na področju posebnega šolstva na Zavodu RS za šolstvo

Na zavodu sem se zaposlil 16. 4. 1966. Nasledil sem defektologa prof. Marjana Pavčiča, ki je bil nedvomno pionir vsega, kar se je dogajalo v povojnem razvoju posebnega šolstva v Sloveniji tako na Ministrstvu za šolstvo kot v Zavodu za šolstvo Republike Slovenije. Njegovega arhiva na zavodu nisem dobil, ker ga je imel na ministrstvu. Me je pa v temeljitem pogovoru seznanil z vsem, kar se je do mojega prihoda na zavodu in v praksi pomembnega dogajalo. Seznanil sem se tudi z zakonom o posebnem šolstvu iz leta 1960, ki je urejal izobraževanje in usposabljanje otrok z motnjami v duševnem razvoju.

Kmalu po nastopu delovnega mesta sem povabil vse ravnatelje posebnih osnovnih šol na prvo srečanje na sedežu zavoda. Predstavil sem jim svoje videnje, kako bomo lahko uspešno sodelovali, in jih prosil, naj mi predstavijo svoje poglede in kaj pričakujejo od mene. Obljubil sem jim, da bom kmalu začel z obiski, da bom na kraju samem zaznal vse uspehe in težave njihovega dela. Kmalu sem začel obiskovati posebne osnovne šole in posebne oddelke pri osnovnih šolah. To mi je vzelo nekaj mesecev, ugotovitve pa so bile zelo pestre. Izjemno sem bil navdušen, ko sem spoznal uspehe posameznih šol, njihovo izvirnost in navdušenje za delo. To seveda velja predvsem za popolne posebne šole, kjer so imeli strokovni delavci že bogate izkušnje in kjer so imeli na voljo tudi dobro zbirko ustreznih učnih sredstev.

Povsem drugačne vtise sem na žalost dobil ob obiskih posebnih oddelkov pri rednih osnovnih šolah ali v kakem drugem, žal tudi neustreznem prostoru. Izstopal je primer, ko je bil tak kombiniran oddelek v vlažnem prostoru. Tudi obutev so imeli v vlažnem hodniku. Nisem se mogel zadržati, da se ne bi odločno odzval pri ravnatelju. Kmalu sem dobil sporočilo, da je zadeva urejena. Podobnih primerov – manj težkih – je bilo še nekaj. Za vse sem ustrezno posredoval in kmalu sem dobil od prizadetih zahvalo za pomoč.

Takratno stanje v vseh samostojnih posebnih šolah in vseh oddelkih pri rednih osnovnih šolah lahko opišem z naslednjimi besedami: kadrovska zasedba je bila v redu tako po številu kot ustreznosti izobrazbe. Učna sredstva so bila zelo pomanjkljiva pri oddelkih zunaj posebne osnovne šole. Navdušili so me strokovni delavci: z njihovo izvirnostjo, voljo do dela, odnosom do učencev itd. Isto velja za vodstva šol, ki so tudi uspešno sodelovala z okoljem, starši učencev in družbenimi organizacijami.

Skratka, na naše posebno šolstvo smo bili v tistem obdobju lahko ponosni. Mnogo težje delovne pogoje pa so imeli posebni oddelki pri rednih osnovnih šolah.

Poznejši obiski so bili namenjeni predvsem pouku in drugim vzgojnim oblikam izobraževalnega dela. Tudi tu je treba pohvaliti izvirnost, strokovnost, iznajdljivost in voljo do dela.

Leta 2000 je bil dokončno revidiran Zakon o posebnem šolstvu. Sledili so razni pravilniki: o organiziranosti POŠ, o izobrazbi učiteljev v POŠ itd. Moji obiski na POŠ, ki so bili namenjeni spremljanju ustreznosti učne snovi po učnem načrtu, izbora učnih vsebin in uporabe učnih pripomočkov. Opazoval sem, ali so učitelji predani svojemu poklicu in dovolj izobraženi. Ugotavljal sem vlogo in uspešnost ravnateljevega vodenja šole. Tudi v tem pogledu sem bil največkrat zadovoljen in ponosen na svoje področje, ko ga je bilo treba predstaviti v javnosti.

Učbeniki, ki so jih uporabljale redne osnovne šole, za posebne šole niso bili uporabni. Delno so jih uporabljali le učitelji za svoje priprave. Imeli smo le Prvo berilo, ki ga je priredila skupina učiteljic ortopedagoginj. Bilo je zelo uporabno in prijetno na pogled, ker je bilo lepo slikovno opremljeno. Tudi vprašanje začasnega učnega načrta je postalo z leti aktualno, zato smo začutili potrebo po temeljitih popravkih. To je storila posebna skupina, v kateri so bile Koman Marija, Zevnik Anka in Domajnko Milko. Aktivno smo spremljali, kaj se novega dogaja na rednih osnovnih šolah in kaj od tega je uporabno tudi za našo prakso, in o tem razpravljali na posebnih srečanjih in seminarjih za učitelje.

Svojevrsten problem je bil sprejem otrok v posebno osnovno šolo. Dogajalo se je, da so se v osnovnih šolah poskušali znebiti motečih učencev tako, da so jih premestili v posebno šolo. Tako sem v neki šoli vstopil v nižji razred, in ko sem pogledal v redovalnico, sem ugotovil, da ima več učencev različne starosti isti priimek. Učiteljica je potrdila, da so iz iste romske družine. Tako so se včasih šole branile na videz problematičnih učencev, ki so po intelektualnih sposobnostih sodili v redno osnovno šolo. Zato je bilo nujno treba pri občinah ustanoviti kategorizacijske komisije z ustrezno zasedbo (zdravnik, socialni delavec, defektolog, pedagog), ki so odločale, kateri učenec spada v specialno obravnavo in kateri ne. To je bilo nujno, ker bi sicer lahko vzgojno zanemarjenemu otroku naredili krivico.

Uprave posebnih osnovnih šol so iskale pomoč pedagoške službe tudi pri reševanju investicijskih problemov. Na republiški izobraževalni skupnosti je bil nastavljen gradbeni inženir, ki se je ukvarjal tudi z gradbenimi projekti šol in ki nam je pomagal tudi na področju posebnega šolstva. Na POŠ Slovenske Konjice, denimo, so imeli nemogoče delovne pogoje. Z ravnateljico sva šla na občino s prošnjo, da bi šoli vendarle omogočili kakovostnejše pogoje za delo. Predlagal sem, da naj razmislijo o gradnji nove šole, jaz pa jim bom priskrbel inženirja, ki ga za izdelavo gradbenega načrta ne bo treba plačati v celoti. – Čez nekaj let smo bili s pedagoškimi delavci presrečni na otvoritvi nove šole in otroškega vrtca.

razbremeniti police, odstraniti ostanke preteklosti (= prah) in najmanj 7-krat premakniti vsako knjigo. Prve mesece je imel marsikdo občutek, da je prišel v razmetano skladišče. Stanje se zdaj počasi normalizira.

Končuje se faza prostorskega preurejanja in osnovnega evidentiranja knjig, ki so dejansko prisotne v knjižnici. Faza strokovne obdelave (sistem COBISS, IZUM-Maribor), ki bo dolgotrajnejša, pa je po tehnični plati odvisna od kolegov iz Računalniškega centra.

O novostih na knjižnih policah boste tako kot doslej lahko prebirali v Ogledalu in reviji Vzgoja in izobraževanje, o dotoku revij pa v Obvestilih. /Št. 5; 19. 02. 1003/

Samokritika

Ste kdaj razmišljali o vašem odnosu do knjig? Če jo potrebujete pri vašem vsakodnevem ustvarjalnem in strokovnem delu, vam je dobra prijateljica in znate ceniti njeno vrednost.

Včasih se potreba po nekem naslovu pojavi nenadoma, in če vam tisto knjigo uspe dobiti v pritličju Poljanske 28, ste zadovoljni. Toda zgodi se, da je le-ta izposojena; takrat sledi seveda vaše razočaranje; zakaj ni na razpolago, kdo ima izposojeno ... (da ne naštevam dalje). In ker jo ima nekdo nekje založeno, ali pa ker se mu dozdeva, da bi bil brez nje nemočen, je vi še dolgo ne boste mogli dobiti.

Moj nasvet: upoštevajte dejstvo, da se strokovna literatura izposoja za mesec dni. Zato pobrskajte malo po vašem delovnem območju in vrnite v knjižnico vse tiste knjige, ki jih že težko pogrešamo. /Št. 12; 16. 04. 1993/

Knjige

Obvladate angleški jezik? Potem ste v prednosti pred drugimi! Vabim vas, da ga koristno uporabite. Kako? Poglobite se v zakladnico znanja, ki je v Britanski enciklopediji. V 32-ih

knjigah boste našli vse, kar vas zanima. Kolegica Breda nam je prevedla navodila za uporabo, tako da nam bo prvi korak lažji. Naprej pa le pogumno! /Št. 15, 14. 05. 1993/

Uredniške izkušnje so bile le ena izmed epizod mojega udejstvovanja na zavodu. Pred tem so bila npr. tajniška dela (oddelek za učbenike, tajništvo direktorja), področje obrambnih priprav (?!), kadrovska služba. Kasneje sem prevzela delo v knjižnici, ki sem ga opravljala do upokojitve 2011.

To pa je že poglavje zase ...

Janez Globočnik

Kratek pregled zgodovine stavbe na Poljanski 28 v Ljubljani

Izgradnja stavbe je povezana z začetki organiziranega karitativnega delovanja na področju vzgoje in izobraževanja na Slovenskem. Začetniki tega delovanja so se zgledovali po redovniški Družbi sv. Vincencija Pavelskega iz Pariza. Podružnica te družbe na Slovenskem je bila ustanovljena na pobudo kanonika in naslovnega škofa dr. Janeza Gogale leta 1876.

Nekaj let pozneje je Vincencijeva družba s pomočjo mestne in deželne oblasti ter prispevkov ljubljanskih meščanov na Poljanski cesti začela graditi novo sirotišnico. Slovesna otvoritev sirotišnice z uradnim imenom Collegium Marianum je bila 12. novembra 1882. Ustanovo, posvečeno Mariji, je blagoslovil ljubljanski škof Pogačar ob navzočnosti najvišjih predstavnikov mestne in deželne oblasti. Ustanovo so neuradno imenovali Marijanišče, sprejemala pa je uboge in zapuščene dečke katoliške vere. Ta najstarejši del stavbe ob Poljanski cesti danes zasedajo ZRSŠ in uradi Mestne občine Ljubljana.

Sredi julija 1883 so bile v Ljubljani velike proslave ob 600. obletnici vzpostavitve habsburške oblasti v deželi Kranjski. V Ljubljano se z vlakom pripeljal avstrijski cesar Franc Jožef, ki je obiskal tudi Marijanišče. V sirotišnici je bilo tedaj 48 dečkov.

Naslednje leto so prišle v Marijanišče šolske sestre tretjega reda sv. Frančiška iz Maribora, ki so prevzele enorazredno šolo in oskrbo ter nadzor nad gojenci. Tedaj je bilo v deški sirotišnici že 100 gojencev. Največji del sredstev za vzdrževanje sirotišnice je prispeval sirotinski sklad dežele Kranjske. Za versko vzgojo je Marijanišče potrebovalo tudi primeren prostor za molitev – lastno kapelo, ki je bila zgrajena leta 1885. Postala je središče življenja v sirotišnici, saj so se v njej trikrat na dan zbrali vsi gojenci in njihove nadzornice, frančiškanske nune, ob praznikih in nedeljah pa so bile v njej redne maše.

Leta 1887 se je nadaljevala izgradnja Marijanišča. Zgrajen je bil še gospodarski del: hlev, rastlinjak, čebelnjak in vrtnarska hišica. Naslednje leto je bila zgrajena še zadnja tretjina poslopja ob Poljanski cesti, v katerem sta bili nova spalnica za gojence in dvorana za prireditve. Danes je to prostor za likovno dejavnost in razstave v starem delu dijaškega doma.

Leta 1886 je zasebna deška šola v Marijanišču dobila pravico javnosti, dve leti pozneje pa je postala dvorazrednica. Šola je zato potrebovala nove učilnice za višje

idr.), in s posodobljenim učnim načrtom za glasbeno vzgojo (2011), v katerem so cilji, ki spodbujajo ustvarjalnost, številčnejši kot kadar koli prej.

Kdor koli je kadar koli sodeloval z zavodom za šolstvo, zelo dobro ve, da so osrednji del našega poklica študijske skupine. To so neizmerno dragocena srečanja z učitelji, ki me spominjajo na delo v razredu. Kadar koli je dialog med nami odprt, ko se učimo drug od drugega in si želimo izboljšav v pedagoškem procesu, takrat strokovno rastemo in širimo meje svojega doživetja. Na študijskih skupinah obravnavamo različne strokovne teme: individualizacijo in diferenciacijo, preverjanje in ocenjevanje, procesni pristop, učenje z odkrivanjem itd. Pogovarjamo se, kako spodbuditi močna področja učencev in kako namesto neuspeha pri učencih in sebi prepoznati področja priložnosti, izzivov in možnih izboljšav. Skupaj npr. razmišljamo o učencih, ki so stari 13 in 14 let, o tem, kako njihovo neizmerno energijo obrniti v nekaj pozitivnega, kako jim pomagati, da bodo nadaljevali svojo pot in v življenju postali, kar lahko postanejo.

In ko se včasih zgodi, da mi za trenutek zmanjka moči, takrat mi po navadi katera od učiteljic napiše elektronsko sporočilo, v katerem izrazi svojo hvaležnost za minulo srečanje študijske skupine. In potem imam občutek, kot da sem spet v razredu, kjer ti učenci odkrito povedo, ali so ali pa niso zadovoljni z učnim procesom.

Moje delo je zaznamovano tudi z aktivnimi udeležbami na konferencah doma in v tujini.

Vsako leto se udeležim vsaj dveh ali treh in brez njih preprosto ne gre. Konference so odlična priložnost za izmenjavo idej, znanja in izkušenj. Omogočajo vpogled v najnovejše raziskave in spoznanja na področju glasbene pedagogike. Že obisk prve konference, ki sem se je udeležila leta 2009 v Estoniji, me je še dodatno spodbudil k nadaljnjemu raziskovanju, učenju in odkrivanju novega.

In kako naprej? Nekateri učitelji mi sporočajo, da si želijo, da bi več govorili o ustvarjalnosti, drugi o NPZ-jih, na katerih se bo spomladi 2012 prvič preverjalo znanje iz glasbene vzgoje, tretji ... Včasih pa je na evalvacijskih listih preprosto zapisano: »Kar tako naprej, kot je bilo do zdaj.« Zato bomo tudi v prihodnje skupaj ustvarjali, raziskovali, odkrivali, doživljali, iskali odgovore in se učili drug od drugega.

Mag. Liljana Kač

Vloga tehnologije pri delu na zavodu in pri delu z učitelji nemščine

Uvod

K naslovu tega zapisa me je privedlo razmišljanje o tem, kaj se je v načinu in vsebini mojega dela svetovalke za pouk nemščine od začetka zaposlitve leta 1997 do danes spremenilo. Pri pogledu nazaj sem namreč ugotovila, da je do največjih sprememb pri mojem delu na zavodu prišlo zaradi vloge in razvoja tehnologije. Te spremembe so bile veliko večje, kot sem jih opazila pri načinu dela učiteljev v razredu in vsebini dela z učitelji. Razloge za zaostajanje načina dela v razredu poleg pregovorno tradicionalne šolske kulture vidim v tem, da se kot institucija novosti v šolskem prostoru nismo lotili dovolj temeljito in poglobljeno, da z učitelji na uvajanju sprememb nismo delali dovolj dolgo, da učinkov sprememb nismo dovolj poglobljeno vrednotili, da so prihajale vedno nove reforme, ki smo jih vnašali v učne načrte, in da nimamo mehanizmov, s katerimi bi odlične učitelje lahko tudi nagrajevali.

Spremembe pri poučevanju nemščine

Pri pregledu vsebine mojega dela – to je strokovne podpore učiteljem pri poučevanju nemščine oz. tujih jezikov – ugotavljam, da se sam koncept poučevanja tujega jezika v osnovi zadnjih 15 let ni spremenil. Ta koncept temelji na komunikativnem pristopu in je zapisan v učnih načrtih za vse tuje jezike od leta 1998 naprej. Komunikativni pristop pomeni, da je cilj pouka nemščine oz. tujega jezika še vedno usposobiti učenca za uspešno sporazumevanje v tujem jeziku, pri čemer učenec razvija vse štiri sporazumevalne spretnosti: bralno in slušno razumevanje, govorno in pisno spretnost. Večjo spremembo v konceptu poučevanja tujih jezikov je prinesel dokument Sveta Evrope »Skupni evropski jezikovni okvir« (SEJO). V angleščini je bil prvič objavljen leta 2001, v slovenskem prevodu smo ga dobili deset let pozneje. Novost, ki jo dokument prinaša, je kompetenčna zasnova pri opisu znanja tujega jezika. Znanje (tujega) jezika po tem dokumentu ne pomeni več samo znati npr. 2000 besed, pravilno izgovarjati in poznati slovnična pravila, temveč je opredeljeno kot kompleksna in večplastna zmožnost, sestavljena iz dveh »stebrov«: splošne zmožnosti in sporazumevalne jezikovne zmožnosti, vsaka od teh pa se deli na nadaljnja podpodročja: prvo na deklarativno znanje, spretnosti in operativno znanje, »bivanjsko« zmožnost in sposobnost učenja, drugo pa na jezikovne, sociolingvistične in pragmatične zmožnosti (slika 1).

Dr. Natalija Komljanec

Natalijini spomini

Za začetek in konec: »Kako bolje?«

Na Zavodu RS za šolstvo v Ljubljani sem se zaposlila v devetdesetih letih, ko je ob ustaljeni mračni praksi v šolah brbotalo didaktičnih novotarij. Na zavod sem prišla s ciljem in prepričanjem, da je šolstvo lahko boljše.

Poučevati sem začela v osemdesetih letih na celodnevni šoli Dobrova pri Polhovem Gradcu, nadaljevala na Trnovem v Ljubljani ob izobraževanju ob delu. Izjemno rada sem bila učiteljica. Radost učenja sem zaznavala pri večini otrok, če ne na začetku, pa na koncu šolskega leta. Učenje ostaja bistvo mojega življenja; prijetno, zabavno, zahtevno, a vedno rešljivo umevanje prilagajanja na svet.

Pedagoško svetovanje je tako. Omogoča in terja nenehno učenje o tem, kako nekaj storiti bolje.

Zavod, mesto izzivov

Na Zavodu RS za šolstvo sem se priključila starostam – izkušenim in najvplivnejšim šolnikom. Mojo nemirnost in zagnanost je izjemno hitro prepoznal Stane Jeraj in mi ponudil konkreten izziv; spopasti se s problemi, ki so jih ustvarjali strokovnjaki s svojim najboljšim prizadevanjem, da bi dosegli uspeh. Pedagoško svetovanje je bilo videti izjemno plemenito delo, a hkrati napeto in krhko kot najfinejši kitajski porcelan. Včasih mi je bilo težko brzdati svojo energijo, ki je silila k uresničitvi, spet drugič mi je bilo izjemno zahtevno razmišljati o strategijah spreminjanja navad drugih; brez prepričevanja, s ponujanjem priložnosti, zato da bi ljudje sami prepoznali izzive namesto problemov.

Svetovanje je izjemno plemenito, misijonarsko delo, ki naj bi pripeljalo do uvida tistih, ki si morda niti ne želijo sprememb, in tistih, ki ne vedo, kako se spreminjati, če sploh. Zavod mi je tako ponudil izziv, kako svetovati ekspertom, da bi skupaj z mladimi izkusili smiselni uk.

Študijske skupine

Svetovali smo različno in raznovrstno ter vsaj za nekaj časa uspešno krmarili, denimo, ko smo prenovili stare aktive v študijske skupine. Koliko premišljevanja, predvidevanja, priprav, organizacij je bilo potrebnih, preden se je zavrtil konstrukt študijskih skupin, kjer smo študijsko pristopili do najbolj kompleksnih, zahtevnih didaktičnih elementov in mehanizmov »od spodaj navzgor« po načelu »kolega

kolegu«. Še danes sem zelo ponosna na sodelovanje s kolegi, na podporo izjemnih ljudi, ki so mi zaupali, sledili, priporočali, pomagali, ko smo soustvarjali na Ulici stare pravde v Ljubljani. Bili smo mlada skupina, sicer že preverjenih strokovnjakov, a pred novim izzivom. Prav to pa nas je družilo, povezovalo in vsa sebična tekmovalnost se je vsaj za nekaj časa potuhnila. Izstopili so pristni sodelovalni odnosi, še bolj, ko je bi odziv vodij študijskih skupin izjemen – odziv strokovnih delavcev v vrtcih in osnovnih šolah bolj kot v srednjih. Kmalu je ideja študijskih skupin prerasla v gibanje za boljšo šolo, kjer so se krepili odnosi med kolegi. Ta mreža se je tako močno utrdila v slovenskem šolstvu, da je ni pokončala niti nekajkratna vihra uvajanja novih učnih načrtov.

Študijske skupine obstajajo še danes in želim, da bi bile priložnost za profesionalni samorazvoj ob nasvetih, klepetih in hospitacijah kolegov ter da bi ohranjale svojo vitalnost medsebojnega oplajanja šolskega vzgajanja in izobraževanja.

V »mašineriji« študijskih skupin je bil Stane Jeraj podpornik tudi pri zagotovitvi financ. Kadar je imela ideja »sol«, po čemer je večkrat vprašal takratni minister dr. Slavko Gaber, nas je Jeraj brezmejno podpiral pri realizaciji cilja. Jurka Lepičnik Vodopivec je skupaj z Zmago Glogovec prirejala vsebino in oblike svetovanja za vrtce, a vse ideje smo premleli skupaj in jih tudi uresničevali v smislu podpore. Študijski zvezki, ki so nastajali na samem začetku, so bili izjemni strokovni prispevki kolegov, med njimi tudi Dimitrija Beuermanna, ki nam je pogosto pokazal kak računalniški trik in se vneto vključeval v študijske debate. Novinka Nevenka Bevc je sledila nalogi do trdne noči, ko smo pripravljali novo študijsko temo. Volga Stankovič je imela vse na zemljevidu in v glavi. Izvajala je koordinacijo nekaj tisoč ljudi ter tako rekoč na pamet in iz rokava stresla izkušnjo, ki nam je prišla prav. Angelca Žagar ni nehala kopirati gradiv, četudi je bila ura že štiri popoldne. Bližnja Ljudska kuhinja nam je nemalokrat postregla z zadnjimi kosi kruha in peciva, da smo ostali aktivni, vse dokler niso bile stvari nared za študijska srečanja. Silva Kos je prevzela OPB-jevce¹, Urška Margan šolske svetovalne delavce, Irma Veljić učitelje podružničnih šol, za njo pa Fani Nolimal ter vsak svetovalec predmetnih in področnih skupin.

Pred samimi akcijami smo se posvetovali ob kavi v sejni sobi. Posvetovanja so bila kot nekakšne predpriprave, izpiti pred resničnimi strokovnimi srečanji, kjer nam je pogovor tekkel tako hitro, da se je bilo prav težko vrniti vanj ob izjemnih izkušnjah Milana Adamiča in Zmage Glogovec ter drugih. Tako smo se izbrusili, preden smo prišli pred zahtevno občinstvo. Bili smo tako izbrušeni, da smo se lotili še podiplomskega študija. Marsikdo od kolegov je dosegel naziv doktorja znanosti, med njimi Milan, Jurka, Silva, Dimitrij, Fani in jaz.

¹ Oddelki podaljšanega bivanja.

Tomaž Kranjc

Nada Marčič

Nade Marčič se spomnim še kot inšpektorice. Okoli leta 1985 je zasedla našo zbornico na Srednji šoli za računalništvo na današnji Gimnaziji Vič in vodila tim kolegov z zavoda, ki so en teden brskali po dnevnikih, osebnih listih in drugi dokumentaciji ter nam pokazali, kje smo kaj izpustili, kako moramo kaj napisati itd. Ta obisk sem si zapomnil, ker sem kot svetovalni delavec do takrat delal v tajništvu ali na zguljenih muzejskih foteljih na hodniku, po obisku inšpekcije pa so mi našli – sicer kletni prostor – pisarno.

Pri ukvarjanju s poklicnim in strokovnim šolstvom je bila »naporen« partner. Nepopustljiva, a ravno dovolj modra, da je uvidela tudi argumente drugih in omogočila sprejeti tudi kak kompromis. Motivator. Ne politkomisar, ampak motivator. S svojo prav po matematično natančno in dosledno držo je onemogočala poenostavljanja, značilna za nas »družboslovce«. Trmasto in vztrajno se je borila za ustrezne kadrovske pogoje in prav z njeno pomočjo so letos in lani sprejeti programi poklicnega izobraževanja (končno) brez alineje, da lahko matematiko poučuje kdorsibodi. Je soavtorica novega koncepta pouka matematike v poklicnem šolstvu, z njim pa katalogov znanj, ki uvajajo uporabo sodobne IK-tehnologije, matematično načrtovanje, povezovanje s stroko in kompetenčni pristop. Zaslužna je tudi za to, da matematika ni postala strokovno računstvo. Škoda, da pripravljavci programov njenih prizadevanj niso upoštevali, ko je dokazovala, da s premajhnim obsegom splošnih predmetov ne morejo uresničevati nekaterih kompetenc niti optimalno pripravljati na poklicno maturo.

S sodelovanjem pri deloma eksternih zaključnih izpitih je pomagala »gor postaviti« poklicno maturo. Bila je »mentorica« mlajšim kolegicam svetovalkam. Med prvimi v DESPOK je načrtovala in izvedla spremljave, izpeljala seminarje in oddala zahtevana poročila. Načrtovala je tako, da se je izšlo brez ostanka, kar se marsikomu med nami redko zgodi. Dobro je vedela, da sprememb ni mogoče doseči na ukaz, zato je tudi soodgovorna in sozaslužna, da je bilo prav na področju matematike za uvajanje novih programov največ usposabljanj in največ sodelovanja s šolami.

Naše včasih zaletave interpretacije nekega enkratnega podatka je postavljala v širši okvir. Spraševala je več, kot je dobila odgovorov. Vedno je bila spoštljiva do sklepov in LDN-ja, vedno je preverila možne posledice.

Doslednost je dokazala tudi, ko so drugi sledili modnim trendom in prenehali kaditi. Ona ne. Kljub izgnanstvu iz zaprtih prostorov. Pa če je bilo zunaj minus dvajset.

Bila je članica ekipe, ki je v okviru projekta študijskih obiskov Leonardo da Vinci obiskala Finsko in Južno Tirolsko, kjer smo vsrkavali informacije o njihovem šolstvu, o novih pristopih in uspešnih načinih pouka, zraven pa se še izdatno nasmejali, s savno preganjali temperaturne minuse, certificirano obiskali najbolj vzhodno kopno točko Evropske unije, koncertirali v javnem prevozu, se nevede sprehajali po novourejeni progi za smučarski tek, dirkali z gokarti, se medkulturno in socio-geografsko prilagajali, se učili kupovati letalske karte po internetu, videli Oetzija, srečali Rainholda Messnerja, utrjevali prijateljstva in kovali zaveznitva.

Ne vem natančno, katero poglavje matematike ji je najljubše. Vem le, da ji krožnice in krivulje (če so prehitro integrirane v dolomitske prelaze) niso najbolj všeč. Bljaaaak.

Pravi čudež je, kako je preživela na zavodu. Koliko polen je morala preskočiti!

Pravi čudež je, kako ji je uspelo živi oditi v pokoj. Če pomislim, kakšni kalibri smo bili okoli nje. Najbrž jo je rešilo to, da se je na koncu vsake neumnosti znala nasmejati.

Če ne bi vedel, da gre na boljše, bi ji zapel: Ostani z nami.

Naj ji zdaj zavodski adrenalin nadomesti narava: valovi morja, dramatični kontrasti oblakov in čeri, široki razgledi, slane vonjave burje in juga, škrlatni zahodi, šelestenje borovih iglic, skalnade, dišeča zelišča in rdeča žlahtnina. Dragi ljudje. Dalmatinski akordi.

In bio filter 57.

(Nagovor na žuru ob upokojitvi Nade Marčič)

Tomaž Kranjc
Vloga kave in čaja
na sodelovalno klimo na zavodu

(zapisano po pogovoru s Sabino Velenšek)

Čajna kuhinja na Poljanski je bila v prostoru (velikem kot spodobno enosobno stanovanje) točno pod direktorjevo pisarno. Sestavljali so jo kuhinjski del (s pultom, kuhalnikom, hladilnikom, hladilno skrinjo, mikrovalovno pečico, koritom, omarami in pomivalnim strojem), še en podobno velik prostor, primeren za majhno sejno sobo (ki so ga pozneje spremenili v pisarno za Anko Zupan), v jedilnico preoblikovani hodnik, skozi katerega je bil dostop do stranišč in priročnega skladišča, in skrivnostni, najbrž tudi skladiščni prostor v za ta namen zagrajenem zgornjem delu prostora. V eni od prostorskih reform so iz kuhinje naredili pisarno, v hodnike v pritličju in tretjem nadstropju pa so namestili neromantične minikuhinje v omari, pred sejne sobe pa avtomate za napitke in prigrizke. Tudi v vili na Ulici stare pravde sta bili dve čajni kuhinji, v vsakem nadstropju ena, vendar nista bili večji od kvadratnega metra. Na Parmovi uporabljajo podoben prostorček, ki je še vedno lokalno prav tako pomemben, kot je bila kuhinja na Poljanski.

Leta 1995 je Sabina zvedela, da na zavodu rabijo sodelavca¹, ki bo v kuhinji pripravljaval kave, naročal napitke in postregel udeležence seminarjev in za vse to pripravil tudi obračun. Z izkušnjami iz trgovine in od doma se je prijavila in dobila službo. Uvajala sta jo dva študenta, ki sta to delo opravljala pred njo. Pri delu sta jo motivirala redna plača in možnost študija ob delu, ki naj bi ji nekoč omogočil bolj kvalificirano delo.

Obdobje njenega prihoda na zavod so zaznamovale velike kadrovske in strukturne menjave. Mnogo nekdanjih sodelavcev se je takrat upokojilo, nekateri so odšli na urad, ministrstvo ali na CPI, prišlo je mnogo novih. Ob reformi srednješolskega sistema je v sejnih sobah potekalo mnogo sestankov, seminarjev in uvajanj, na katerih je ravnatelj, učitelj, pripravnik, gostom iz tujine, partnerjem itd. postregla kavo, včasih tudi čaj, vodo in Fructalove sadne sokove. Hitro je opazila razlike med učitelji in vzgojitelji. Medtem ko so vzgojiteljice vedele, kaj privzgaajo, in so se tako obnašale tudi same, je po nekaterih seminarjih za učitelje opazila, da

¹ Prejšnji vodja čajne kuhinje Danijel Habjan je s 3. 3. 1995 prekinil delovno razmerje na ZRSŠŠ. (Ogledalo, leto 6, 1995, št. 2). Pred njim je do 16. 1. 1994 čajno kuhinjo vodila Alenka Čebulj (Ogledalo, letnik 5, 1994, št. 1).

so lepili žvečilne gumije na pladnje in na mize, da olupkov niso odvrgli v koš, da so na mizi puščali različne odpadke.

V tem času so enkrat mesečno potekali sestanki kurikularne komisije (vodila jo je Darja Piciga, strokovni tajnik je bil Sabinin zdajšnji šef, Brane Slivar) na katerih so razprave snemali in pozneje zapisali. Čeprav se ji je občasno zgodilo, da je koga polila, je med temi sejami morala še posebej paziti, da ne bi polila dragocenih kasetofonov in mikrofonov. Za mikrofone je bila zadolžena tajnica Ana Boljka.

V kuhinji je hitro opazila, kakšne navade imajo sodelavci. Nekateri so za seboj vedno pomili in lepo pospravili, drugi so umazano posodo pustili njej. Kava se je takrat pila na šifro svetovalčeve naloge ali pa so svetovalci zanjo plačali sami. Mnogokrat so naročniki pozabili, katero šifro ima njihov projekt ali seminar. Pozneje so uvedli posebne lističe. Večina svetovalcev, ki so uporabljali kuhinjo, je imela svoje zaloge kave, čajev in drugih sestavin v posebni omarici nad kuhalnikom. Za lačne je poskrbela tako, da jim je pripravila sendviče ali v mikrovalovki odmrznila dobrote pekarnice Pečjak (burek ali zavitke). Pogosto so na takšno malico prišli tudi posamezni udeleženci bolj dolgih seminarjev.

Različni Zavodovi delavci so možnosti, ki jih je nudila kuhinja, različno izkoriščali. Poleg tistih, ki so le občasno prišli na kavo, so bili nekateri na kuhanje kave kar abonirani. Nekaterim oddelkom je kavo skuhal Sabina, npr. za oddelk Računalniško opismenjevanje (RO), iz drugih pa so vsak dan ob določeni uri prišle sodelavke in poskrbele za bolj ali manj široko omizje. Tako je prišla Urša Strojman skuhat kavo za računovodstvo, založbo in kadrovske službe, Anita Jamšek (v spominu je ostala po nalezljivi prisrčnosti in po izjemno lepih fotografijah) pa za Vincenca Filipiča, Matjaža Varška, Ano Nušo Dragan in Martina Meleta. V ponudbi ni bila samo kava, moderni so bili tudi čaji, od sadnih vseh barv in arom do pravih, zelenih in črnih. Od bolj znanih čajčkaric se Sabina spominja Milene Ivšek, Vide Gomivnik Thuma, pa »založnic« Zvonke Labernik, Anite Brežnik, Mire Turk Škraba, Jelke Vintar, Maje Mlakar Hribar in Aleša Straha.

Sabina je pripravljala vse potrebno tudi za številne pogostitve, ki smo jih imeli v sejnih sobah, naj je šlo za uradne ali neuradne priložnosti. Slavljencem je pomagala pripraviti pogostitve ob okroglih rojstnih dnevih, upokojitvah ali mlajšim ob kakih srečnih dogodkih v družini. Tudi tradicionalna novoletna srečanja z upokojenimi sodelavci ali z otroki in dedkom Mrazom, s sodelavci v večjih projektih. Spominja se, da so po takem srečanju vse, kar je ostalo, pospravili v velik hladilnik v kuhinji in pojedli med malico v naslednjih dneh. Posebno so ji pri srcu ostali zelo družabni in odprti sodelavci iz RO, ki so se razlikovali od včasih mrkih, živčnih ali zadržanih svetovalcev. Bili so polni iskrice, zgodb in anekdot: Marko Peršin, Momo Jankovič, Ines Sikavica, Nada Razpet, Franci Najdič, Alenka Uršič, Helena Šumah, Tomaž Skulj, Janez Čač, Borut Čampelj. Včasih je njihova Majda Miklič pripravila tudi kakšno domačo dobroto za 10, 12 ljudi. Takrat je ves zavod dišal po zelju. Sodelavci

Münchnu. Ni se mogel načuditi, kako nam je to uspelo, češ saj je ta Institut ena redkih vrhunskih institucij s področja predšolske pedagogike v Nemčiji. Ko sem pa povedala, da nas je direktor tega Instituta dr. Ftenakis tudi obiskal, je bil izjemno presenečen.

- Ponosni smo bili, ko smo lahko 1988 skupaj z Univerzitetnim kliničnim centrom (dr. Pavle Kornhauser) organizirali v Ljubljani Evropski simpozij na temo Vzgoja in izobraževanje otrok, ki so na bolnišničnem zdravljenju. Skupaj s Francijem Kolencem sva predstavila naše izkušnje. Bili smo, kolikor se je le dalo, odprti, trudili smo se, da bi dobivali nova znanja, želeli pa smo tudi posredovati naša znanja in izkušnje drugim. Včasih smo bili bolj, včasih manj uspešni. Tako pač je.

Ko po dolgih letih razmišljam o tem, sem prepričana, da je bilo zaupanje VVO, občin, organizacij, samoupravnih skupnosti in vladnih organov v strokovnost zavoda na visoki ravni. Zato pa smo se morali nenehno odzivati na razne sestanke, posvetovanja, razprave, kar je bilo včasih zelo naporno. Ne morem mimo tega, kar se mi je zgodilo med vojno v Bosni, ko sem bila že v pokoju. Iz Centra za psihosocialno pomoč beguncem so me povabili, naj sodelujem z njimi pri pripravi in izvedbi programa za vrtce v begunskih centrih. Ponosna sem, da nam je to uspelo, da so vrtci zaživeli in so nudili predšolskim otrokom in njihovim mamam vsaj malo radosti in pomiritve, ki so je bili zelo potrebni.

Vsak čas je zahteval in omogočal svoje. Pomembno je, da smo se ga trudili dojeti in iskati ter najti v tistih okoliščinah najbolj optimalne rešitve. Proces ni nikoli končan: novi časi, nove potrebe in nove rešitve, takšno je pač življenje.

Za svoje 23-letno delo na področju vzgojno-varstvene dejavnosti v času od 1967 do 1991 sem bila bogato poplačana. Dobila sem nekaj priznanj, seveda pa mi največ pomeni Žagarjeva nagrada, ki je bila največ, kar sem lahko pričakovala. Še posebej pomembno pa mi je, kdo me je predlagal za nagrado: predlagali so me sodelavci iz organizacijske enote Murska Sobota skupaj s sodelavci iz slovenskih in dvojezičnih vrtcev ter iz romskega vrtca.

Igor Lipovšek

Geografija na OE Ljubljana Zavoda RS za šolstvo

Zadnjih 40 let so naloge svetovalca za geografijo na OE Ljubljana opravljali mag. Marija Košak, Ana Kastelic, ki je bila v prvi vrsti sicer svetovalka za zgodovino, Mira Verbič, Janez Godnov, Karmen Cunder in jaz. Zaradi statusnih sprememb na ZRSS je težko potegniti ločnico, katere naloge so navedeni svetovalci opravljali teritorialno, samo za enoto, katere pa za ZRSS kot celoto. Ves čas delovanja zavoda namreč svetovalci opravljajo:

- povsem teritorialne naloge, vezane na organizacijsko enoto, npr. delo z občinskimi aktivni učiteljev, zunanje preverjanje znanja, pedagoško svetovanje ZRSS in podobno;
- naloge na državni ravni, npr. recenziranje učbenikov in drugih didaktičnih gradiv oziroma njihova usklajenost z učnimi načrti, pisanje mnenj za inšpekcije, izdelava, uveljavljanje, spremljava, vrednotenje in spreminjanje učnih načrtov in učnih procesov tako rednih kot izbirnih ali fakultativnih predmetov in vsebin oz. dejavnosti, naloge ministrstva za šolstvo, uveljavljanje novih šolskih programov, sestava predmetnikov za programe usmerjenega izobraževanja in podobno;
- predmetnopedagoške naloge, npr. sodelovanje s fakultetami, razvoj didaktike predmeta, predmetnopedagoški seminarji, študijske skupine in srečanja, vodenje predmetne oz. področne skupine, tekmovanja ter podobno;
- projektne naloge, npr. raziskovalna dejavnost mladih, Računalniško opismenjevanje, Modeli poučevanja in učenja, Skriti zaklad, Nova kultura preverjanja in ocenjevanja znanja, E-šolstvo, Bralna pismenost, Učenje učenja in podobno;
- naloge, ki deloma sodijo v vsakega od navedenih sklopov, npr. osebni, pisni, telefonski in v zadnjem času tudi elektronski odgovori učiteljem, staršem, ravnateljem in dijakom, sodelovanje s Centrom RS za poklicno izobraževanje, pisanje poročil, odgovorov, analiz in mnenj, ki jih mora pripraviti vodstvo ZRSS in se dotikajo območja enote ali svetovalčevega predmeta.

Zadnjih petnajst let so svetovalci organizacijsko vezani na enote in se meje med vrstami njihovega dela brišejo. Pred tem je obstajala delitev na tiste, ki so bili organizacijsko vezani na sedež in so bili koordinatorji oz. vodje predmetnega področja ali svetovalci v oddelku za raziskovanje in razvoj (popularno se jim je reklo »vsebinici«), in tiste, ki so bili svetovalci na enotah (popularno so jim rekli tudi »organizacijci«).

TEATER PARMOVA

V sobi 5132 se s tradicionalno nekajurno zamudo prikazuje

Karmen

opera **Georges Bizeta** v mnogo dajanjih

Po nešteti uspešnih in nadležnih ponovitvah v Kôpru, Ljubljani, Poljanski, Logatcu in Parmovi vstopa v 41. sezono v zasedbi:

Naslovna vloga:

Karmen, ciganka: gospodična Furlanova, sopran fortissimo sindaclico

Ostale vloge:

Njen plesoči zvesti medved	Igor Lipovšek, bas rustico	Dobra vila	Darja Intihar, alt optimistico
Njen skrivni ljubimec	Niko Slana, tenor sportissimo	Plastenkar	Vinko Udir, tenor poetico
Ciganski kralj	Zvonko Perat, bas matematico	Prevajalka	Nives Kreuh, alt autonomico et colerico ma non troppo
Ciganska kraljica	Marija Heberle, mezosopran jesenico	Vrvohodka	Nives Puhan, sopran humorico et flirtico
Krčmarica	Marija Sivec, sopran gramatico	Krotilka	Marija Cerar, sopran dolenoico
Kuharica	Sonja Artač, sopran forte kulinarico	Dreserka	Brigita Rupar, alt nonsalantico
Zapeljivka	Urška Margan, alt morbido et erotico	Kurikularka	Marjeta Domicelj, sopran confuso
Doječa deklica	Tanja Vec, sopran da Chico	Njena spletična	Angelca Žagar, sopran melodioso et friserico
Vedeževalka	Ana Kastelic, mezosopran historico	Vrtnarke	Jasna Škarič, alt malancholico
Potovka	Pika Gramc, alt perversico teatralico		Urška Stritar, alt realico
Zbor kadilk	Metoda Kolar, mezosopran naivico		Nives Zore, mezosopran optimistico
	Nada Marčič, alt calmo fumatico	Filozof	Mišo Dačič, tenor alpinistico
	Tanja Popit, mezosopran ilirico	Klepetajoči nosečnici	Lili Kač, alt jebivetrico
	Meta Budnar, mezosopran dalmatico		Andreja Bačnik, sopran energico
Gospodinja	Irena Simčič, sopran furioso	Ucenjak	Vilma Brodnik, mezosopran lavoratorico
Nemški kralj	Helmut Sauermaier, bas germanico	Prevajalka	Sonja Sentočnik, mezosopran portfolico mag.ico
Stražmojster	Vojko Kunaver, bariton fumatico potentico	Vodiška Johanca	Mojca Kramer, sopran teatralico
Plesalki	Irena Vodopivec, balet latinoamericano pasionato	Grobarka	Minka Vičar, alt esoterico tanatocenosico
	Amalija Žakelj, špicenbalet filigranico	Šepetalka	Jožica Virk, sopran piano

Orkester:

Milica Maček, koncertni mojster, Asja Tabakovič, 1. violina, Tina Šarec, 1. violina

Dirigent:

Jure Novak, zaslužni umetnik, skakalec čez taktirko

Umetniški vodja Ivek Lorenčič, vstopnice bo prodajal in karte trgal Ivan Biščak

Tine Logar

Priprava učbenikov za slovenski jezik v obdobju 1980–1990

Spomladi leta 1982, ob koncu prvega leta vpeljevanja novega kurikula v okviru usmerjenega izobraževanja na poljanski gimnaziji, na kateri sem poučeval slovenščino in angleščino, me je po telefonu poklical Mihael Glavan, takratni vodja PS za slovenski jezik na Zavodu RS za šolstvo, in me prosil, da pridem k njemu na pogovor. Ker ni natančno opredelil teme pogovora, sem bil prepričan, da bova analizirala potek tekmovanja za Cankarjevo priznanje, ki sem ga vodil že dve leti. No, obrnilo se je drugače: ponudil mi je mesto samostojnega svetovalca za učno tehnologijo za jezikovno področje (slovenščino), ker naj bi dotakratna svetovalka Alenka Kozinc odšla za ravnateljico osnovne šole. Po pogovoru z ravnateljem Pavletom Vozličem in po nekajdnevem razmisleku o delu učitelja v pogojih usmerjenega izobraževanja (ki v primerjavi z gimnazijskim programom ni bilo ravno privlačno) sem se odločil, da ponudbo sprejemem.

Do 1. septembra, ko sem prišel na sedež zavoda, pa je prišlo še do ene pomembne spremembe – Mihael Glavan je zavod zapustil in odšel na Rokopisni oddelek NUK, na njegovo mesto pa je iz Kranja prišel mag. Stanko Šimenc. Tako sva s Stankom začela vsak na svojem področju »vleči vse niti skupaj«. Sam sem imel še posebno srečo, saj sem pristal v Oddelku za učbenike in učno tehnologijo, v katerem sem imel same odlične kolege – Draga Novaka, Cvetko Žumer, Anito Vadnal – Marušič, Dragico Posega, Boža Vračka, Jasno Kos, Marijana Prosenca, Mileno Smole, Nušo Dragan in Maka Sajka ter pozneje Nado Razpet in Rada Wechtersbacha – in Majdo Zavašnik kot modro in suvereno vodjo. Ko se nam je pozneje pridružil še Tomaž Skulj kot vedno razmišljujoč in k inovacijam usmerjen vodja sektorja, so naša jadra zajela še dodaten veter in v desetih letih je oddelku uspelo zagotavljati vse učbenike za splošnoizobraževalne predmete, pa tudi številne za strokovne predmete posameznih usmeritev takratnega usmerjenega izobraževanja. Ker sem bil odgovoren za učbenike za slovenski jezik in književnost, sem čutil še posebno breme, saj je materni jezik v središču prav vsakega vzgojno-izobraževalnega programa, poleg tega pa sega skrb zanj vse od vrtca pa do univerze. Časa za prilagajanje na nove delovne obveznosti pa nisem imel tako rekoč nič, saj je bila vpeljava usmerjenega izobraževanja v polnem zamahu, izkušnje iz preteklosti pa so kazale, da je še vsaka reforma propadla že na začetku, če je niso spremljala pravočasno pripravljena ustrezna didaktična sredstva.

Damjana Pleša
**Zavodova založba
 v obdobju Marije Javornik**

Dr. Marija Javornik, ki je založbo vodila od 2003 do konca leta 2005, je nadaljevala uspešno poslovanje založbe, hkrati pa je vnesla kar nekaj sprememb predvsem v načinu in organizaciji dela. Poudarki so bili na uspešnosti poslovanja, izboljšavah v organizaciji dela znotraj založbe in na prepoznavnosti založbe.

Uspešno prodajo smo si zagotovili s tremi prepoznavnimi zbirkami:

- Modeli poučevanja in učenja (v tej zbirki, ki jo je urejala Anka Zupan, je izšlo več kot 40 priročnikov),
- K novi kulturi pouka (nastalo je 11 priročnikov pod vodstvom dr. Zore Rutar Ilc) in
- Modeli delovanja (projekt Spodbudno vzgojno-učno okolje je vodila in zbirko urejala mag. Mojca Pušnik).

Poleg omenjenih zbirk, učbenikov, priročnikov za učence in strokovnih revij je založba v tem obdobju izdala tudi nekatere naslove, privlačne za širši krog kupcev, denimo Einsteinova tančica, Poslovna komunikacija v nemščini idr.

Izboljšave v organizaciji dela znotraj založbe smo dosegli s prenovljenimi vzorci za pripravo avtorskih, založniških in podjemnih pogodb, prilagojenimi administrativnimi obrazci, pripravljala so se finančna poročila o uspešnosti prodaje in predstavitve knjig ... S prenosom priprave vseh pogodb in izplačil na eno osebo se je zagotovila prepotrebna transparentnost v poslovanju in izboljšala preglednost arhiva.

Prepoznavnost založbe smo krepili s predstavitvijo na vsakoletnem knjižnem sejmu v Cankarjevem domu, se udeleževali srečanj ravnateljev vzgojno-izobraževalnih zavodov in sodelovali na seminarjih za učitelje. Knjige smo oglaševali v časopisih. Pripravljali smo promocijsko gradivo (kartonke, zgibanke, knjižna znamenja, plakate, žepne koledarje). Vključitev v Združenje (knjižnih) založnikov in knjigotržcev pri Gospodarski zbornici Slovenije je zagotovila boljše informiranost glede zakonodaje in novosti v založništvu, hkrati pa je omogočila dostop do nekaterih oblik dodatnega izobraževanja za zaposlene v založbi (seminarji, literatura, sejmi). S šolami smo začeli komunicirati prek elektronske pošte, zaživela pa je tudi prodaja knjig prek spletne strani založbe.

Mag. Marija Lesjak Reichenberg
**Zavodova založba
 med preteklostjo in prihodnostjo**

Ko sem v začetku leta 2006 sprejela vodenje založbe, je bila ta formalno gledano *adolescentka*, ki se je približevala polnoletnosti, neformalno gledano pa gospa v svojih najlepših letih. Po delovanju je bila dobro uglašen *stroj*, odličen zaradi ekipe, ki se je zavedala svoje strokovnosti in zagnanosti ter čutila izjemno pripadnost tako zavodu kot založniški stroki. Zavodova založba in z njo Zavod RS za šolstvo sta v šolskem polju in izdajanju strokovne literature, ki ga podpira, predstavljala *močnega igralca*. Zelela sem, da tako ostane.

Idilo, ki se je kazala v že pripravljenem in potrjenem programu ter urejenih pravno-formalnih razmerjih, ki založniško delo zelo označujejo, so kmalu zmotili premiki na kadrovskem področju. Pretežno mlad tim praviloma zaznamujejo poroke in nosečnosti in tako smo leto 2007 pričakali skoraj *na pol prenovljeni*. Damijano Pleša, ki je odšla na porodniško, je začasno nadomestil Zoran Avguštin, Anito Brežnik, poročeno Zevnik, je nadomestila Irena Santoro, Zvonko Labernik, ki je z začetkom novega leta zamenjala službo, pa Simona Vozelj. Premiki v kadrovske strukturi so se nadaljevali do vključno leta 2012. Damijano Pleša so v naslednjih letih nadomeščale še Katarina Aškerc, Maša Celestina in Maja Gubenšek. Simono Vozelj je v času porodniške odsotnosti nadomeščala Nataša Purkat. Po upokojitvi Maje Mlakar Hribar se nam je na mestu komercialistke v založbi pridružila Nataša Bokan. Dolgoletno urednico Miro Turk Škraba je nasledila Andreja Nagode, ki jo je v času porodniške odsotnosti nadomeščal Milivoj Stankovič. Razburkana kadrovska dogajanja se na srečo niso dotaknila založbinega »skladišča« in izdaje publikacij našim kupcem: tu je zvesto ostajal Peter Sterle. Priznati je treba, da smo dobro poskrbeli za nove (navdušene) bralce in kupce.

Programsko je založba in založniška dejavnost zavoda med letoma 2006 in 2012 sledila usmeritvi, ki je bila *jasno začrtana* že z oblikovanjem založbe: izdajati publikacije, ki omogočajo strokovno napredovanje zaposlenih v šolskem polju. To pomeni izdajanje priročnikov in v nekoliko večji meri strokovnih (in tudi znanstvenih) monografij, zbornikov, strokovnih revij, učbenikov za šolstvo narodnosti in manjšinsko šolstvo ter nizkonakladnih učbenikov, kurikularnih dokumentov, priznanj ter drugega drobnega tiska. Aktualne in strokovno ter številčno močne zbirke Modeli učenja in poučevanja, Modeli delovanja in K novi kulturi pouka so leta 2007 dosegle svojo zadnjo izdano publikacijo. Težišče izdajanja publikacij se je v tem času prevesilo v izdajanje knjig, ki niso bile uvrščene v posebne zbirke. V večletnem obdobju pa so se – seveda ne

Nives Markun Puhar

Športna vzgoja v povezavi z utripom življenja in dela na Parmovi

Uvod

Ob petinpetdesetletnici Zavoda RS za šolstvo želim predstaviti delo zavoda na področju športne vzgoje, pri katerem sodelujem od leta 1999. Nadaljuje in nadgrajuje se, kar so od leta 1956 naprej gradili priznani strokovnjaki, svetovalci za športno vzgojo: Tine Rozman, Karel Jug, Jože Glonar, Ljubo Novak, Ivan Križnar, Jože Beslič, Stane Sluga, Tone Praček, Vlado Pocaht, Jože Senica, Slava Pelko, Niko Slana, Marjeta Kovač, Aco Cankar, Janko Križnik, Kruno Peričič, Breda Lorenci, Jurij Novak in verjetno še kdo, čigar ime se mi je, žal, izmuznilo. Več o tem obdobju piše Niko Slana v zborniku: *Tudi mi smo bili tukaj* (2010, str. 94–98).

Začetek

Po desetih letih poučevanja športne vzgoje na osnovni šoli se je leta 1998, ravno v času, ko je moja želja po novih strokovnih izzivih postajala vedno večja, pojavilo povabilo Aca Cankarja na delovno mesto svetovalke za športno vzgojo. Kot vodja predmetne skupine me je tudi uvedel v delo. Najprej sem bila zaposlena tretjino delovnega časa, tako da sem delo na zavodu spoznavala postopoma. Že naslednje leto pa sem dobila polno zaposlitev. Sodelavci Aco Cankar v Ljubljani, Breda Lorenci v Mariboru, Janko Križnik v Celju in Kruno Peričič v Kopru so poskrbeli, da moj začetek ni bil pretežak, saj je delo na zavodu zelo drugačno od tistega v šoli in še bolj od tistega v telovadnici. Ko se je upokojil Janko Križnik, je na njegovo mesto prišel Gorazd Sotošek, ki je po upokojitvi Brede Lorenci (2010) od nje tudi prevzel vodenje predmetne skupine za športno vzgojo.

Študijska srečanja z osnovnošolskimi učitelji in strokovni prispevek ter delavnica na zavodovem simpoziju v Portorožu sta bila moja prva samostojna strokovna izziva.

Čas priložnosti in strokovnih izzivov

Leta 1999 smo začeli uvajati nove učne načrte: devetletne osnovne šole, gimnazije in gimnazije s športnimi oddelki. Veliko stvari na področju izobraževanja in zato tudi na področju športne vzgoje se je začelo na novo, drugače. V pomoč so nam bile Smernice šolske športne vzgoje (1992) in Cilji šolske športne vzgoje (1994–1996) – več knjižic, ki so nastale kot plod strokovnega sodelovanja teoretikov in praktikov na področju šolske športne vzgoje.

- Praktičnim vsebinam učnega načrta športne vzgoje so bile po vsej vertikali dodane teoretične vsebine z namenom poudariti smisel, uporabnost in pomen praktičnega znanja.
- Posebno pozornost smo namenili vsebinam, s katerimi naj bi učence in dijake navajali na zdrav način življenja. Zelo se je poudarjalo uporabno znanje in zato smo se pogosto spraševali, kako nam bo neko znanje koristilo pozneje v življenju.
- To je bil čas, ko se je spodbujalo razmišljanje in izražanje lastnega mnenja učencev in dijakov. Odgovor, da je nekaj tako določeno, ker je tako pravilo, ni bil več dovolj. Od učencev in dijakov se je pričakovalo razlago, utemeljevanje, analiziranje, lastno mnenje.
- Učenci zadnjega triletja osnovne šole so bili, če primerjamo s predmetnikom osemletne osnovne šole, v sedmem razredu devetletke prikrajšani za eno uro obvezne športne vzgoje tedensko. Izpuščeno uro je nadomestila možnost sodelovanja pri izbirnih predmetih: šport za zdravje, šport za sprostitev in izbrani šport. Tudi izbirni predmeti s področja plesa so ponudili tri enoletne programe: ples, ljudski plesi, starinski in družabni plesi. Učenci so predvsem področje športa dokaj pogosto izbrali, žal ne tisti, ki bi gibanje, po mnenju učiteljev, najbolj potrebovali. Dejstvo je bilo toliko manj razumljivo, ker gimnazijski predmetnik predvideva 3 obvezne ure športne vzgoje tedensko.
- Tristopenjsko besedno oceno (zelo uspešno, uspešno, manj uspešno) je v drugem triletju zamenjala kombinacija opisne in številčne ocene, v zadnjem triletju pa številčna, od 1 do 5. Strokovna javnost je bila in je še vedno razdeljena na:
 - zagovornike športne vzgoje brez ocene,
 - na tiste, ki se zavzemajo za besedno ali opisno oceno, in
 - na tiste, ki zagovarjajo številčno ocenjevanje.
 Polemike za in proti so burne in obsežne, argumenti za in proti večkrat predstavljeni in soočeni, na koncu pa je vendarle treba upoštevati tisto, kar predpisujejo šolska zakonodaja in pravilniki. Z obema novima načinoma ocenjevanja, opisnim in številčnim, se je večina učiteljev, ki poučujejo športno vzgojo, in tudi svetovalcev za športno vzgojo srečala na novo. Obojim je predstavljal poseben izziv. Izdelati je bilo treba smernice in priporočila preverjanja in ocenjevanja znanja pri športni vzgoji. Če ocena vpliva na končni učni uspeh in s tem možnost vpisa na srednjo šolo, to pomeni tudi večjo odgovornost učenca ali dijaka in učitelja.
- Leta 2003 so učenci lahko prvič pri eksternem preverjanju znanja v devetem razredu osnovne šole izbrali športno vzgojo kot tretji, izbirni predmet. Preizkus je bil sestavljen iz praktičnega in teoretičnega dela. Znanje devetošolcev na področju športne vzgoje se je izkazalo kot zelo dobro. Škoda, da se pri nacionalnem preverjanju znanja sedaj preverja samo teoretično znanje športne

Mag. Nada Pavšer

Matura, kemija, ekošole

Pisalo se je leto 1989, ko sem drugič dobila klic iz Ljubljane v Postojno, na postojnsko gimnazijo, kjer sem bila zaposlena kot pomočnica ravnatelja in predstojnica naravoslovno-matematične usmeritve. Prvo vabilo, naj se pridružim sodelavcem na UNESCO centru za kemijske študije, sem prejela že nekaj časa prej, in sicer od dr. Aleksandre Kornhauser. Mogoče je bilo takrat še prezgodaj za odločitev, saj je bila moja hči Mojca še v letih, ko me je potrebovala v bližini.

Čas, ki sem ga preživela na zavodu, je bil resnično razgiban, strokovno izzivalen in zanimiv. Kmalu po mojem prihodu na zavod ali skoraj sočasno je Petra Winklerja na direktorskem mestu zamenjal dr. Srečo Zakrajšek iz bežigradske gimnazije. Že pred tem sva se pogovarjala, kako izboljšati usmerjeno izobraževanje v srednjem šolstvu. Zanj je bilo značilno, da je imel vedno obilo odličnih idej, ki jih je kot direktor na zavodu tudi uresničeval.

Prenova usmerjenega izobraževanja

Proti koncu leta 1988 so bili na Zavodu RS za šolstvo sredi prenove ne preveč posrečenega usmerjenega izobraževanja. Prav zato so mi dali priložnost, da svoje ideje in pripombe uresničujem tam, kjer se pripravljajo nove strokovne rešitve. Najprej sem bila zadolžena za prenovo kar nekaj programov poklicnega izobraževanja.¹ Strokovno sem uživala, ker sem skupaj z drugimi učitelji praktiki spreminjala pomanjkljivosti usmerjenega izobraževanja. Kot profesorica biologije in kemije sem sodelovala tudi pri začetnem uvajanju naravoslovnih dejavnosti v program srednjih šol. Pozneje so se dejavnosti preimenovala v obvezne izbirne vsebine. Moram reči, da nisem nikoli sprejela termina »obvezno izbirno«, a strokovna razlaga je bila ustrezna celo za strokovni svet, ki jo je sprejel.

Priprava na ponovno uvedbo mature

Z uvedbo usmerjenega izobraževanja v letih 1981/82 je bil v večini vzgojno-izobraževalnih programov v srednjem izobraževanju ukinjen zaključni izpit. Ostal je le v umetniških programih kot diplomski izpit, s katerim so ugotavljali določene

sposobnosti samostojne uporabe znanja. Z opustitvijo končnega preverjanja znanja se je znižala motivacija za učenje predvsem v zaključnih letnikih. Zato je bil s prenovo usmerjenega izobraževanja 1987 ponovno uveden zaključni izpit v vse programe srednjih šol. Potreba po maturi pa je še vedno ostajala predvsem za dijake, ki naj bi nadaljevali šolanje na univerzi. Ponovno je maturo v slovenski šolski prostor uvedel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o usmerjenem izobraževanju (Uradni list SRS, št. 38/89). Predviden začetek izvajanja mature je bil opredeljen za leto 1995. Ker je matura kvalifikacijski izpit, je bilo nujno, da so ocene čim bolj objektivne in neodvisne, in to tako od srednje šole kot od ocenjevalcev. Maturitetna ocena naj bi bila sporočilo univerzi o ravni znanja na posameznem področju, ki je primerljivo znanju kandidatov z enakimi ocenami. Ta cilj naj bi dosegli z vnaprej določenimi cilji pri posameznem predmetu, s kriteriji vrednotenja in z neodvisnimi ocenjevalci. Bili smo pred vsebinsko in organizacijsko pripravo na ponovno uvedbo mature.

Priprava je potekala v času direktorja dr. Sreča Zakrajška in predsednika strokovnega sveta, dr. Franca Lazarinija. Ob dveh tako strokovno in idejno močnih osebnostih je bilo to obdobje za nas zaposlene resnično zelo ustvarjalno. Spomnim se leta 1991, ko smo na mednarodni konferenci o kemijskem izobraževanju na znani univerzi v Yorku poleg sodobnih kemijskih publikacij o novih metodah in didaktiki v kemiji srečali tudi publikacije o standardih znanja, tako imenovani *syllabus* za različna predmetna področja. To je bil zame velik izziv in neke vrste model, kako prenoviti naše učne načrte, kako izčistiti vsebine s preveč faktografije in kako jih ciljno prenoviti. Prav zaradi temeljitih priprav na maturo sem bila v tem času imenovana za pomočnico direktorja in vodjo sektorja za predmetna področja z nalogo, da začnem s prenovo učnih načrtov in z organizacijsko ter vsebinsko pripravo na ponovno uvedbo mature.

Iskanje tujih izkušenj

Moja pot je najprej vodila v Cambridge, k snovalcem standardov znanja (*Syllabus*), kjer naj bi se skupaj s kolegi naučili, kako to počnejo angleški strokovnjaki, ki imajo dolgoletne izkušnje tako pri pripravi standardov znanj kot pri eksternem preverjanju znanja. Rok za začetek vsebinske priprave na maturo se je bliskovito bližal. Ker sem v Cambridgeu na Univerzitetnem izpitnem centru navezala vrsto stikov s tamkajšnjimi strokovnjaki, sem oktobra 1992 organizirala večdnevni seminar za nosilce republiških predmetnih komisij in za predmetne svetovalce zavoda. Po tem seminarju se je marsikaj spremenilo, predvsem pa smo začeli bolj konkretno razmišljati o standardih znanja na posameznih predmetnih področjih. Po usposabljanju sem mag. Stanki Kušče Zupan, ki si je dodatna znanja prav tako pridobivala v Cambridgeu, predlagala, naj pripravi napotila za pripravo katalogov znanj kot pripomoček za delo vseh predmetnih skupin. Ob daljših skupnih konzultacijah

¹ Pavšer, N. (1993) Kemijske vsebine v programih poklicnega izobraževanja, posterska predstavitev na mednarodni konferenci o kemijskem izobraževanju v Lubinu na Poljskem.

Mag. Ferdo Rečnik
**Moji pogledi na
 delovanje Zavoda v obdobju 1975–1995**

V članku se bom omejil na obdobje od 1975 do 1995. V tem času sem bil redno zaposlen na zavodu (na sedežu oz. OE). Ta čas bom razdelil še na dve krajši obdobji:

- 1. obdobje (1975–1988): čas, ko je zavod še vedno v veliki meri deloval pod vplivom politike (zlasti pod nadzorom partije);
- 2. obdobje (1988–1995 in še naprej): čas, ko se je zavod skušal otresti tutorstva politike in je iskal ter se boril za svoj »prostor pod soncem«, zlasti za svojo strokovno samostojnost.

Seveda pa pri tej delitvi ne gre za razvojno diskontinuiteto (revolucionarni preskok iz ene kvalitete v povsem drugo, novo), temveč za bolj smelo in odločno spreminjanje načina dela in iskanja novih poti in usmeritev, čeprav včasih ne najboljših in najučinkovitejših. Članek bo obravnaval predvsem v to drugo obdobje. Seveda pa so se mnogi novi pristopi in projekti začeli že proti koncu prvega obdobja in se nadaljevali oz. zaključevali v drugem.

O prvem obdobju (do 1988) naj omenim samo nekaj pomembnejših značilnosti delovanja zavoda. Kot sem že omenil, je njegovo delo določala in usmerjevala politika. Operativno je to (zlasti pripravo in uvajanje usmerjenega izobraževanja) izvajala koordinacijska skupina pri SZDL¹ (vodilno vlogo v tej koordinaciji je imel vedno predstavnik CK ZKS²). Organizacija dela in konkretna izvedba zadolžitev in usmeritev koordinacije pa sta potekali v klasični hierarhični štabnolinijski obliki. Celotno delo zavoda je vodil direktor ob pomoči ožjega (vodje sektorjev) in razširjenega kolegija (sodelovali so tudi predstojniki OE). Delo posameznih sektorjev je bilo dokaj samostojno in nepovezano. Vse strokovne naloge so se izvajale v glavnem parcialno, izolirano in zbirokratizirano. Ni bilo enotnega in celovitega pristopa na področju pedagoškostrokovnega dela. Značilno je, da je imel zavod skupni in edini samo priročnik za delo pedagoških svetovalcev, ki pa je bil v celoti dosleden posnetek zakona o upravnem postopku. Po njem so se morali ravnati vsi pedagoški svetovalci, ko so komunicirali s šolami. Posamezni sektorji in oddelki pa so se v glavnem ravnali po svojih (praviloma nenapisanih) metodoloških postopkih. Kot

tipičen primer naj navedem metodologijo (»smernice«) za oblikovanje programov v srednjem usmerjenem izobraževanju. »Smernice« je določala že omenjena koordinacija, ki je tudi vodila celoten proces priprave in izvedbe srednjega usmerjenega izobraževanja. Zanimivo (toda strokovno nedopustno) pa je bilo, da so »smernice« nastajale v procesu priprave programov. Ko je bila večina programov že pripravljena, pa so bile uradno sprejete tudi »smernice«. O tem govori tudi naslednja anekdota: Ko sem na koordinaciji oporekal takšnemu načinu "strokovnega" dela (metodologija programiranja bi morala biti v celoti pripravljena pred začetkom priprave programov, pa tudi eksperimentalno preverjena), mi je predstavnik CK ZKS zabrusil, naj ne »pametujem« preveč, ker bo »tekom dogodkov vse jasno«. Toliko na splošno o tem obdobju dejavnosti zavoda.

Drugo obdobje življenja in dela pa se je pospešeno začelo s prihodom dr. Sreča Zakrajška za direktorja zavoda (tj. leta 1989). Dr. Zakrajšek je takoj začel s temeljitimi spremembami v organizaciji in načinu dela zavoda. Smelo je vpeljeval prepotrebne novosti v strukturi in delovanju slovenskega preduniverzitetnega šolstva. Pri tem se je tudi odločno boril za strokovno avtonomijo zavoda. To mu je v veliki meri tudi uspelo. Takoj je prekinil tudi sodelovanje z že omenjeno koordinacijo, in sicer tako da se nihče iz zavoda ni smel več udeleževati njenih sej. Tako je postopoma rušil togi in birokratski sistem dela zavoda in uvajal novi, sodobnejši in strokovno uspešnejši način delovanja. Način strokovnega dela je bil po njegovem prihodu usmerjen pretežno v timsko in projektno delo ter ustrezno sektorsko in medsektorsko povezovanje glede na naravo in način izvajanja posameznih projektov (lahko govorimo o vpeljevanju matrične oz. projektne organizacije dela). Za metodološko (razvojnoraziskovalno) poenotenje, povezovanje in usklajevanje pri pripravi in izvajanju projektov je želel čim prej ustanoviti razvojno skupino, pozneje pa tudi razvojni sektor. Po pregledu bibliografije delavcev zavoda me je prosil, naj pripravim koncept dela razvojne skupine in opredelim temeljne razvojne naloge zavoda. Zasnovo tega dokumenta (predloga) sem pripravil na približno 30 straneh v nekaj dneh. Skrajšano različico gradiva sem pozneje objavil v reviji Vzgoja in izobraževanje.³ Ko je prebral gradivo, me je dr. Zakrajšek poklical k sebi in zahteval, da naj izberem 4 do 6 sodelavcev in oblikujem razvojno skupino ter da moramo takoj začeti z delom. Obljubil je, da bo čim prej poskrbel za ustrezne delovne prostore in vso potrebno opremo za naše delo. In res, vse to je bilo v nekaj dneh urejeno in pripravljeno, kar je bilo za takratne razmere in miselnost na zavodu nekaj nepojmljivega. Več o svojem prihodu na zavod, problemih in težavah, uspehih in neuspehih in vsem drugem v zvezi s tem je dr. Zakrajšek celovito in podrobno opisal v svoji knjigi Slovensko šolstvo v tranziciji.⁴ Zato se bom v nadaljevanju omejil samo na delo Razvojnega sektorja in

1 Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije.

2 Centralni komite Zveze komunistov Slovenije.

3 Vzgoja in izobraževanje, št. 3, Ljubljana, 1990 (str. 3–12).

4 Biteks, Ljubljana, 1995.

delavnicah usposabljali za posamezne korake uvajanja sprememb: analizo stanja in potreb, izbiro prioritet, opredelitev kazalnikov uspeha, načrtovanje, spremljanje, ravnanje z odpori in zagotavljanje trajnosti učinkov projekta.

Izjemno pozornost smo posvetili pripravi razvojnih timov za »rahljanje terena« v svojih kolektivih, npr. za razčiščevanje in soočanje pojmovanj o znanju, šolanju, učenju in poučevanju, za raziskovanje koncepta kakovosti, za spoznavanje načel uvajanja sprememb in soočanje z začetnimi odpori.

Izdali smo tudi priročnik o uvajanju sprememb, ki je teoretično in praktično (s sklopom delavnic) šolske razvojne time podpiral pri vsakem od teh korakov. Usposabljanja smo v veliki meri naslonili nanj in spodbujali time, da so izkušnjo delavnic, ki so jo doživeli z nami, prenesli v svoj kolektiv. Na vsakem naslednjem srečanju pa smo te izkušnje soočali in izmenjevali. Pri tem smo jim članice zavodskega projektnega tima stale ob strani s konzultacijami, skrbništvom, povratnimi informacijami ipd., vse bolj pa so se šole začele povezovati tudi v podporne mreže, zasnovane na kritičnem prijateljevanju.

V zadnjih letih smo poleg šolskih razvojnih timov spodbudili še nastajanje projektnih timov za posamezne »vsebinske« prioritete. Tako je ena najpomembnejših vsebinskih prioritet, ki izhaja iz Izhodišč preнове, medpredmetno povezovanje in timsko poučevanje. V ta namen so bili na skoraj vseh gimnazijah ustanovljeni timi, ki – po podobnih načelih kot šolski razvojni timi – uvajajo v svoje kolektive sistematične strategije povezovanja na medpredmetni in kurikularni ravni. Tudi te smo podprli z zajetnim priročnikom Medpredmetne in kurikularne povezave (prvim tovrstnim pri nas), ki je plod njihovih izkušenj in primerov oz. našega skupnega sodelovanja. Levji delež konceptualne podpore na kurikularni ravni je v tem sklopu aktivnosti prispevala Katja Pavlič Škerjanc.

V letu 2010/11 na pozornosti pridobiva tudi kompetenca *učenje učenja*, ki jo po načelih projektnih timov pomaga številnim šolam uvajati Cvetka Bizjak, in *kritično mišljenje*, kjer projektne time podpira Tanja Rupnik Vec.

Srečo imam, da lahko to refleksijo svojih dosedanjih 18 letih na zavodu pišem v času, ko smo tudi v moji generaciji svetovalcev opravili veliko dela in prispevali k številnim novim rešitvam in sinergijam v slovenskem šolstvu. Kljub temu da nekatere zgodbe po toliko letih dobivajo obrise sklenjenosti (ko se je npr. projekt začelo s 5 šolami in 15 sodelavci, danes pa so v nadaljevanje vključene stotine učiteljev in skoraj vse šole enega podsistema), pa se naše zgodbe nadaljujejo. In to je pri našem delu na zavodu najbolj vznemirljivo: vedno ostajajo izzivi, vedno je moč najti smisel in vztrajati.

Dr. Sonja Sentočnik

Refleksija svetovalke

Ko listam po številnih mapah z gradivi, ki so se mi nabrala v času mojega dela na Zavodu RS za šolstvo, se v mislih vračam na pot, ki sem jo prehodila od leta 1994, ko me je Herta Orešič, vodja predmetne skupine za tuje jezike na tedanjem Zavodu RS za šolstvo in šport, povabila, da se zaposlim pri njih kot svetovalka za angleški jezik. Bilo je junija, ko se je ravno iztekalo peto leto, odkar sem poučevala angleščino na III. gimnaziji v Mariboru. Odločitev za zamenjavo službe ni bila lahka, saj mi je bilo delo gimnazijske profesorice v veliko veselje. Opravljala sem ga strastno, verujoč, da vsako leto znova izpolnjujem pomembno poslanstvo: dotakniti se src mladih in pri njih razviti potrebo po vseživljenjskem učenju, s čimer prispevam, da bo njihovo življenje bogatejše in žlahtnejše. Odločitev, da sprejemem ponujeno mesto, je padla, ker sem v tem videla priložnost, da razširim svoje poslanstvo – da z izobraževanjem učiteljev angleščine po vsej Sloveniji pripomorem k vzpostavljanju optimalnih pogojev za učenje več dijakom kot do tedaj. Po letu uvajanja in spoznavanja učiteljev prek študijskih skupin sem bila postavljena pred organizacijski izziv – dodeljeno mi je bilo, da organiziram dve poletni šoli za učitelje angleščine, prvo v sodelovanju z ameriško ambasado in drugo z Britanskim svetom. Organizacija je vsebovala pripravo programa, usklajevanje z izvajalci programa, ki so bili tuji strokovnjaki, ki jih je bilo treba seznaniti s potrebami slovenskih učiteljev, našimi strateškimi dokumenti, cilji, ki smo si jih zastavili v predmetni skupini za angleški jezik v zvezi s poletno šolo, zaželenim načinom dela z našimi učitelji, pa tudi izbiro lokacije in vse dogovore v zvezi z nastanitvijo ter druge administrativne in organizacijske zadeve. Poletnih šol sem se do tedaj pogosto udeleževala kot učiteljica, v vlogi organizatorice pa sem izhajala iz te izkušnje, skušajoč ohraniti tisto, kar mi je bilo všeč kot udeleženki, in izboljšati tisto, kar me je motilo. Najbolj me je motilo, da smo se izobraževali v naših prelepih krajih (npr. v Portorožu ali pa na Bledu), vendar pa od tega nismo imeli tako rekoč ničesar, saj smo vse dneve preždeli med štirimi stenami, ker smo morali realizirati osemurno izobraževanje. Tudi sama sem poletno šolo organizirala v Portorožu, vendar sem program oblikovala tako, da so imeli učitelji pred kosilom in po njem več prostega časa, kot je bila običajna praksa, ki so ga lahko izkoristili za kopanje in sprehode po obali, dopoldan od zgodnjih jutranjih ur in zvečer, ko je bilo prijetno sveže, pa smo delo podaljšali, tako da program ni bil skrajšan, le drugače sem razporedila delo. Razen tega sem za pripravo seminarskih nalog, ki

da je ponudba hrane ustrezna. Organizirana šolska prehrana je namreč mnogokrat cenejša od hrane, ki jo pripravimo sami doma.

Nadzor nad ustreznostjo šolskega jedilnika opravljajo pristojne inšpekcijske službe s svojimi rednimi in izrednimi pregledi na vseh osnovnih šolah. Če kakovost jedilnikov ni zadovoljiva glede omenjenih parametrov, tudi ustrezno ukrepajo.

Osnovna celica za izvajanje smernic zdrave (pravilne) priporočene prehrane je družina, šele nato sledita vzgoja v vrtcih, v osnovnih šolah, v raznih srednjih, višjih in visokih šolah ter ponudba v obratih družbene prehrane (šolskih kuhinjah). Velik vpliv na izvajanje zdravega ali nezdravega načina prehranjevanja imajo tudi javni mediji, kot so na primer razne strokovne (nestrokovne) revije, časopisi, radio, televizija (pozitivne in negativne reklame) ipd.

Najpomembnejša pravila zdrave prehrane ne vsebujejo zapovedi ali prepovedi, temveč le priporočila za večjo ali manjšo količino tega ali onega živila. Najpomembnejši kriteriji zdrave prehrane so zmernost, kakovost, raznolikost, uravnoteženost in naklonjenost zdravemu načinu življenja. Uvedba zdrave prehrane in zdravega načina življenja je lahko preobrat za vsakega posameznika oziroma njegovo družino, pa tudi za šolske kuhinje. Prav je, da s šolsko prehrano preskrbimo vse učence in mladostnike, kar pomeni, da naj bi vsak učenec dobil v šoli vsaj en obrok hrane dnevno.

Treba je vztrajati, da je prehrana učencev sestavni del življenja in programa vsake šole. Angažiranje prosvetnih delavcev v šolah je zelo dragoceno, ker so najbližji učencem in tako lahko s pedagoškega vidika mnogo pripomorejo k izboljšanju prehrane. Odločitev, ali bo vsak od nas smernice zdrave prehrane upošteval ali ne, je vedno in povsod izrecno individualna, odvisna od posameznikov; strokovna priporočila včasih le težko sprejemamo ali pa sploh ne. Osnovna naloga organizatorja šolske prehrane in osebja v šolskih kuhinjah pa je, da ponujajo hrano po veljavnih strokovnih priporočilih.

Na zavodu se še danes zavedamo odgovornosti pomena organizirane prehrane otrok in mladostnikov, zato posvečamo posebno skrb tudi organizaciji strokovnega izobraževanja in usposabljanja učiteljev gospodinjstva, ki so največkrat tudi v vlogi organizatorjev šolske prehrane. Upoštevajoč vse novosti in znanstvene dosežke s področja dietetike in hranoslovja skrbimo za nemoten stalni transfer strokovnih znanj do organizatorjev šolske prehrane. Zavod organizira v dogovoru s strokovnimi institucijami in z drugimi pristojnimi institucijami strokovna srečanja v obliki seminarjev, simpozijev in delavnic, kjer udeleženci pridobijo vse informacije in potrebna znanja za uspešno izvajanje prehranskih nalog na šolah. Seminarji so množično obiskani in izjemno dobro ocenjeni. Poleg omenjenih oblik izobraževanja je zelo priljubljeno tudi stalno strokovno spopolnjevanje učiteljev oz. organizatorjev šolske prehrane v obliki študijskih srečanj za gospodinjstvo, ki potekajo na področju vseh regionalnih enot zavoda.

Branka Srebotnjak

Delo v kadrovski službi Zavoda RS za šolstvo

Bilo je po dopustu leta 1990, ko sem oktobra dobila odločbo prejšnjega delodajalca o prenehanju delovnega razmerja, tj. dela v banki, ki je šla v stečaj.

V meni se je začel odvijati boj za neodvisnost in čimprejšnjo pridobitev nove zaposlitve za nedoločen čas. Začela sem si iskati zaposlitev, saj sem imela veliko izkušenj v zvezi z delom na področju kadrovanja. Končala sem višjo šolo in se podala še na nadaljnji študij na Fakulteti za družbene vede za pridobitev novih znanj in univerzitetne izobrazbe. Moja prva želja je bila, da bi postala novinarka, vendar sem se morala zaradi zdravstvenih težav z glasilkami preusmeriti na drugo smer, tj. na sociologijo, kadrovski menedžment, saj sem čutila, da želim tudi v prihodnosti delati z ljudmi, jim pomagati, predvsem pa me je to delo zelo veselilo. K odločitvi je veliko pripomogel tudi način, kako smo v prejšnji organizaciji, po uvedbi stečaja, odšli na Zavod za zaposlovanje. Obljubila sem si, da v prihodnosti, če bom dobila službo, sama ne bom nikoli ravnala tako, saj sem vedno menila in sem še vedno trdno prepričana, da se je pred izgubo službe treba večkrat pogovoriti z zaposlenimi.

Pisala sem vloge za zaposlitev, šla na pogovore in končno se mi je uresničila želja – prejela sem vabilo na pogovor na Zavodu RS za šolstvo. Takrat sem bila prijavljena na Zavodu za zaposlovanje kot iskalka zaposlitve. Ko sem se javila na razpis, sem izpolnjevala vse pogoje, na pogovoru pa sem tudi pojasnila, da nadaljujem študij kadrovskega menedžmenta na FDV-ju. Želela sem si tudi spoznati delo z računalnikom, saj sem predhodno uporabljala le električni pisalni stroj. Spomnim se, da sem bila na pogovoru v petek in imela sem dober občutek. Nato sem dobila obvestilo, da sem izbrana in da sledi še pisno sporočilo, ter prošnjo, če se lahko čim prej javim v kadrovski službi.

Moj prvi delovni dan v kadrovski službi Zavoda RS za šolstvo, ki je bil v sestavi Ministrstva RS za šolstvo, se je začel 19. 11. 1990.

Ko sem začela z delom, sem na novo postavljala kadrovske službe (urejanje personalnih map, razne evidence itd.). Urediti sem morala dva velika zaboja personalnih map, poleg tega pa je moralo drugo delo potekati naprej normalno in sočasno – vse od pobud za objavo prostih delovnih mest do razpisov, z vsemi spremljajočimi postopki (ti so vključevali zbiranje vlog, sestavo tabel o vseh prispelih vlogah, preverjanje izpolnjevanja pogojev razpisa, pripravo na pogovore s kandidati, vabila na pogovore,

Jože Štumberger in mag. Marija Lesjak Reichenberg

Jutri bomo izplačevali nadure

Jože, za začetek, za ogrevanje nekaj biografskih podatkov ... Kdaj ste prišli na zavod?

Na zavod sem prišel septembra oz. oktobra 1975, v času direktorja Borisa Lipužiča.

Je to bila vaša prva služba?

Ne, takrat sem prišel od vojakov. To mi je bila druga služba. Na vrat na nos sem jo zamenjal. Tja, kjer sem delal prej, nisem več mogel, okolje me je preveč izčrpavalo – delal sem na psihiatriji.

Prišel sem na mesto kurirja. Po dveh letih sem začel delati na takratni založbi, kjer so se takrat tiskali predvsem dnevnik.

To pomeni, da ste na neki način čisto naš (založbin; op. MLR)?!

Ja, ja. (smeh) No, potem so bili pripeljani z Delavske univerze Novi vidiki, zbirka Novi vidiki. To je bila literatura – izbor zbranih besedil Edvarda Kardelja, pa ekonomska teorija marksizma, potem je prišel Strmčnik, samoupravljanje s temelji marksizma ... Nadaljevalo pa se je z modernizacijo osnovnošolske matematike, to je bil tisti MOM, osnove matematike, delovni zvezki ... Takrat je Tončka Sterletova v bistvu prepisovala vse te matematične tekste na pisalni stroj – ona bi znala več povedati ... S tem se je ukvarjal poseben oddelek, potem je bila tu avtorica Terezija Uran, tu je bila skupina štirih ljudi, za več bi bilo potrebno vprašati Tončko ...

Kakšna pa je bila vaša pot iz založbe v računovodstvo?

Ko sem se zaposlil na zavodu, je imel ta lastno računovodstvo. Potem je prišlo do statusne spremembe, postali smo organ v sestavi Ministrstva za šolstvo. Leta 1986 ali 1987 ali 1988 – tako nekako – se je organizirala računovodska služba za vse državne organe oz. organe v sestavi. Zavodovo računovodsko službo so ukinili in prenesli na ministrstvo. Nekatero delavke so šle tja. Magda¹ pa je ostala tukaj kot povezovalni člen. Potem se je pokazalo, da je ena oseba tu premalo – delati v računovodstvu na zavodu takrat je pomenilo pripraviti vso dokumentacijo na zavodu, poslati na ministrstvo in od tam znova nazaj na zavod. Tako sem se potem, ko je bil razpis, javil nanj in prešel v računovodstvo leta 1989.

1 Magdalena Strah (op. ur.)

To je bila kar pestra zgodba, mar ne?

Ja, in leta 1995 je bilo treba ponovno vzpostaviti lastno računovodstvo.

Torej iz lastnega v centralno in nato iz centralnega ponovno v lastno ...

No, mi smo kar nekaj časa upali, da ta sprememba ne bo potrebna, decembra pa so nam jasno povedali, da nam naredijo samo še zaključni račun za leto 1995 in da moramo 1. 1. 1996 imeti lastno računovodstvo.

To pomeni tako rekoč čez noč ...

Čez noč.

Kako je bilo to videti?

Šokantno. (smeh) No, imeli smo podporo, zato smo takrat vzeli Maopov program za vodenje računovodstva. Nekaj časa so nam hodile kolegice, ki so prej v računovodski službi ministrstva delale za nas, pomagat pri knjiženju itn. Potem se je Magda upokojila, namesto nje je prišla Maja.² V enem letu smo napolnili lastno računovodstvo.

In kdo je bil takrat direktor?

Takrat je bil direktor Lorenčič.

Kako pa je bilo sodelovati z različnimi direktorji?

Ne bi rekel, da sem imel s katerim kake slabe izkušnje. Morda včasih, v začetku, dokler nisva našla nekega skupnega jezika. Na vse direktorje imam dobre spomine. Sploh na zadnjega. Včasih sva se s celo preveč razumela ... (smeh) Če si fer, so tudi drugi do tebe.

Imate občutek, da so imeli vsi razumevanje do vas?

Da. V samem začetku, ko smo vzpostavljali računovodstvo, sem se včasih počutil nemočnega, sem pa imel občutek, da imam podporo pri mojih željah in potrebah. So me podpirali. Pa tudi ne moreš pričakovati, da bo vodstvo nekaj namesto tebe (mene) naredilo ... Če sem imel predlog, da bi se izboljšali to ali ono ..., nisem nikoli naletel na gluha ušesa. Je pa včasih res, da si ljudje nekatere stvari preveč poenostavljamo, pa ne v slabem smislu. Računovodstvo je pa takšno, da je treba vse spraviti v neke okvire. Tukaj ni tistega »se bomo dogovorili«.

Jože, kako je bilo s tistim napisom nad vrati vaše pisarne – če se ne motim, visi še danes – »Jutri bomo izplačevali nadure«? Kakšna je njegova zgodovina?

(smeh) Ideja sama je povzeta. Prišla je iz tistega vica, da je bilo nekje na šanku napisano »Jutri točimo zastonj«. Je pa to bila bolj ironija. Na zavodu ali v Sloveniji

2 Maja Mlakar Hribar (op. ur.)

Dr. Beatriz Tomšič Čerkez

Iz Argentine prek Poljanske in Parmove na Pedagoško fakulteto

Dve dejstvi sta močno zaznamovali moj prihod v službo na Zavod RS za šolstvo: bila je moja prva polna zaposlitev ob prihodu iz Argentine v Slovenijo in je sovpadala s časom velike kurikularne prenove šolstva v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Morda to niti ni nekaj posebnega za nekoga, ki je na lastni koži doživel vrline in vrzeli našega šolskega sistema. Zame, ki sem takrat imela izkušnje samo kot »tuja študentka« in nekaj časa kot srednješolska profesorica, pa je bilo pravo odkritje, polno novih izzivov, ki so vključevali tako nujno izboljšanje moje sposobnosti v strokovni komunikaciji v slovenščini do poglobljanja vsaj določenih strokovno pedagoških vidikov, danes bi rekli kompetenc. V novo službo sem prišla polna elana, prepričana, da je z umetnostjo možno popraviti vse krivice tega sveta. In meni je bila dana ta možnost.

Še danes se spominjam, kako sem si na pogovoru kot kandidatka za službo – a tega se takrat niti v snu nisem zavedala – direktorju in svetovalcu za moje področje pri zaključnem »Ali imate še vi, kolegica, kakšno vprašanje?« drznila odgovoriti: »Da, kaj menite o drastičnem zmanjševanju ur likovne vzgoje v višjih razredih OŠ?« Takrat se mi še sanjalo ni, kaj tako vprašanje pomeni, a so me kljub temu sprejeli v službo.

Po nekaj mesecih sem se preselila s sedeža na Poljanski cesti na OE Ljubljana na Parmovi ulici. Po naključju sem dobila službo v stavbi, v kateri sem bila prvič, ob mojem prvem obisku Slovenije pred desetimi leti, ko sem na ZAMTES-u (takratnem Zavodu za šolanje tujih študentov v Sloveniji), ki je imel sedež v isti stavbi, iskala informacije o tem, kako bi lahko nadaljevala študij tukaj. Dolgih hodnikov, pisarn s tako neverjetno visokimi številkami, kot hišne številke na cestah mojega rodnega Buenos Airesa, in značilnega vonja po tobaku v službenem času po celem prostoru sem se spomnila takoj, ko sem ugotovila, kje bom delala ... Morda je bil tisti prvi obisk in vtis, ki ga je kompleks Parmova pustil v meni, znamenje o prihodnosti!

Delo na ZRSŠ je bil moj prvi stik z velikim kolektivom, v katerem sem spoznala tudi nekaj trajnih prijateljev, ki so mi kot »priseljenci« pomenili veliko zadovoljstvo in mi tudi pomagali. Zdelo se mi je fascinirano delati z ljudmi različnih generacij, predmetnih področij, izkušenj in interesov.

V službi je bilo tudi nekaj zelo zabavnih družabnih trenutkov. Posebej nepozabno je moje prvo letoletno srečanje delavcev v gostilni Močilnik pri Vrhniku. V mrazu in do kolen v snegu. Novo leto je zame poleti, potem ozavestim, da sem na privilegirani strani zemeljske oble, kjer za praznike ni sitnih komarjev niti neznosne vročine, kjer se Božiček zagotovo ne poti v svoji topli opravi in kjer je sneg resničen, ne pa narejen iz vate ...

Ko sem prešla v službo na Pedagoško fakulteto v Ljubljani, sem se iskreno veselila dejstva, da bom ostala še vedno povezana z zavodom za šolstvo. Preprosto sta to dve, na neki način dopolnjujoči se instituciji. Z zavodom sem povezana tudi prek moje slike, ki je ostala obešena v eni od bivših sejnih sob.

- George Gaskell, Nick Allum and Sally Stares et al., 2003: Europeans and Biotechnology in 2002, Eurobarometer 58.0. A report to the EC Directorate General for Research from the project 'Life Sciences in European Society' QL7-CT-19999-00286.
- Verčkovnik, Tatjana et al. (2000): Učni načrt osnovnošolskega izobraževanja, Biologija. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Verčkovnik, Tatjana (2000): Biologija v prenovljeni šoli. Acta biologica slovenica, Vol. 43, št. 3 (str. 21–32)
- Verčkovnik, Tatjana et al. (1998): Učni načrt, Biologija v gimnazijskem programu. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo.
- Verčkovnik, Tatjana et al. (1998): Učni načrt, Biologija v programu strokovnih gimnazij. Ljubljana, Zavod RS za šolstvo.
- Vilhar B., Zupančič G., Vičar M., Sojar A., Devetak B., Gilčvert Berdnik D., Sobočan V. (2008): Učni načrt za predmet biologija v gimnaziji.
- Vilhar B., Zupančič G., Vičar M., Sojar A., Devetak B., Gilčvert Berdnik D., Sobočan V. (2008): Učni načrt za predmet biologija v strokovnih gimnazijah.
- Žumer, Cveta (2010): Delovanje predmetne skupine za biologijo. V Tudi mi smo bili tukaj, Drobir spominov ljubljanskih pedagoških svetovalcev, Ljubljana: Jutro: Društvo upokojenih pedagoških delavcev.

Drugi viri

- Interna gradiva predmetne in predmetne razvojne skupine za biologijo.
- Zupančič G., Vilhar B., Vičar M., Devetak B., Podobnik A., Gilčvert Berdnik D., Ambrožič Avguštin J., Vrezec A. (2009): Vizija razvoja predmeta biologija, interno gradivo Predmetne razvojne skupine za biologijo, Zavod RS za šolstvo, Ljubljana.
- http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2006/programi/gimnazija/klasicna_gim/bio.htm (7. 4. 2010).
- http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2006/programi/gimnazija/teh_gim/bio175.html (7. 4. 2010).
- http://www.ask-force.org/web/Eurobaro/Eurobaro-2005-ebs_244b_en.pdf (28. 11. 2011)

Mag. Rado Wechtersbach

Kakšno je bilo vprašanje, da je bila tehnologija odgovor

Uvod

Nekega poznojesenskega dne, ko sem končal s poukom, me je tajnica poklicala v ravnateljevo pisarno. Tam je bil poleg ravnatelja še starejši gospod, ki so mi ga predstavili kot svetovalca za računalništvo na Zavodu RS za šolstvo. Gospod¹ je želel hospitirati pri mojem pouku računalništva. Zakaj želi prisostvovati pri mojih urah, tega takrat ni bilo v navadi razlagati. Kakor koli že, po kratkem pogovoru sva se zmenila za naslednji teden.

Ker v svoji trinajstletni učiteljski praksi še nikoli nisem imel pri pouku hospitant, nisem niti približno vedel, kaj moram pripraviti in kako naj vse skupaj poteka. Kolegi na šoli so mi priporočili, da naj uredim svoje letne in sprotne priprave na pouk, delovne liste, zapiske v dnevniku, oznake v redovalnici in še marsikaj drugega. Vsak je imel svoja priporočila in mnoga med njimi so bila med seboj celo nasprotujoča si. No, kakor koli, tisti teden sem napisal toliko priprav kot še nikoli prej in nikoli pozneje. Dogovorjenega dne sem, oborožen s pripravami in vso drugo dokumentacijo, izvedel gotovo najslabšo učno uro svojega življenja. Po uri sva se usedla in pogovor je stekel nekako takole.

»Veste,« je začel, »k vam sem prišel s prošnjo. Jaz namreč odhajam v pokoj in moj vnuk, ki ste ga učili lani, vas je predlagal za mojega naslednika. Vaša ura sicer ni bila najboljša, vendar sodim, da ste, po tistem, kar mi je pripovedoval o vas, zelo ustrezni. Saj boste sprejeli, mar ne?« Priprav niti pogledal ni.

Pozneje sem izvedel, da je poskusil že pri nekaj drugih učiteljih, vendar ni bil uspešen. Ne spominjam se več zakaj, plača je bila manjša, ampak jaz sem pristal.

1987–1992 Avstralija

In tako sem, dan po kulturnem prazniku leta 1987, pritisnil na kljuko na vratih organizacijske enote zavoda na Parmovi. Sprejela me je predstojnica enote, prof. Draga Urbas Keravica, čudovita ženska, prava poslanica pedagoškega poklica. Pogovor z njo, v katerem sva izmenjala nekaj izkušenj, idej in načrtov mojega službovanja, je trajal kar nekaj časa. Od nje sem odšel v prepričanju, da sem se odločil prav. Vsakemu, ki je bil v tistem času na Parmovi, verjetno ne bo treba razlagati, zakaj sem z vsakim korakom po hodniku do svoje sobe nekje na koncu hodnika izgubljal nekaj vere v

¹ Branko Roblek (op. ur.)

*Angelca Žagar***Anekdota**

Na začetku mojega službovanja na zavodu sem delala v založbi. Takrat smo izdajali zbirko Novi vidiki. Jaz sem bila zadolžena za pisanje dobavnic, v skladišču pa so knjige pakirali, dodali dobavnice in jih odposlali.

Nekoč je izšla knjiga z naslovom Samoupravljanje s temelji marksizma. Ker sem morala za vsako šolo, ki je knjigo naročila, napisati dobavnico, sem naslov napisala več kot 150-krat. Pa pride k meni sodelavec Jože in pravi: »Ja, Angelca, kaj si pa napisala na to dobavnico, ali veš, da te lahko zaradi tega zaprejo? Bil je tako resen, da sem od strahu kar otrpnila. In ko mi je pokazal, kaj sem napisala, sem bila prestrašena, kajti na dobavnici je pisalo: Slamoupravljanje s temelji marksizma. Ker sem bila na zavodu novinka, bi tak spodrseljaj utegnil biti več kot neprijeten. Seveda sem bila neizmerno hvaležna Jožetu, ki je bil zelo vesten in je kot pravi mentor budno pregledoval moje sicer zelo lepo napisane dobavnice.

Pozneje pa, žal, se je večkrat izkazalo, da bi bil lahko naslov tudi tak.

Dragi sodelavci, drage sodelavke!

Tiho, tiho čas beži ...

in po dvaintridesetih letih dela na Zavodu RS za šolstvo in še nekaj letih, preden sem prišla na zavod, odhajam v službo, v kateri bom imela veliko časa za družino, za prijatelje, za vse, ki jih imam rada, in seveda zase in svoje hobije.

S prijetnim občutkom bom odšla in seveda z ucho bilanco, ki jo vedno opravimo ob pomembnih zaključkih, in moja je taka, preprosta, resnična:

90 % je bilo v mojem dolgoletnem delu (39 let) lepega, prijetnega, to ste prispevali vi, dragi sodelavci in sodelavke, s katerimi sem delala, ter seveda s svojim delom in dobro voljo.
10% je bilo manj lepih zadev, ki sem jih že porabila.

Torej na koncu bom rekla takole: v službi mi je bilo lepo, prijetno, veselo, rada sem hodila na delo, nikoli si zjutraj nisem želela, da ne bi bilo treba iti v službo.

Vsem želim, da vam ne bo treba delati toliko let, kot govorijo, predvsem pa bi vsem zaželela naslednje: bodite zdravi, imajte radi sebe, svoje nasetrežje in ljudi, ki vas obkrožajo. Imajte vsako jutro nasmeš na obrazu, optimizem v sreči, prave ljudi okoli sebe, saj bo tako čas hitro in tiho bežal in pričakali boste zdravi in veseli dan, ki je pred manjši danes, ne glede na to koliko službenih let je pred vami.

Z 31. avgustom 2009 odhajam - bom rekla zase - v veselo obdobje življenja, vam pa vsem želim veliko prijetnih dni v krogu domačih, na delovnem mestu in povsod, kjer vas bo vodila pot!

Angelca Žagar

Brigita Žarkovič Adlešič

Moja pot in moji sopotniki

Po nekaj več kot desetih letih dela v šolski svetovalni službi sem ugotovila, da je prišel čas za nov izziv. Sita sem bila šolskega zvonca in vloge dežurne reševalke problemov. Ko se je pojavil oglas Zavoda RS za šolstvo, da iščejo dva svetovalca za področje programov stalnega strokovnega spopolnjevanja (SSS), se mi je to zazdelo tisto pravo. Takrat so bili računalniki v praksi šele na začetku svoje poti in prošnjo za službo mi je napisala kolegica. Nisem verjela, da bom izbrana ravno jaz, zato sem šla na pogovor popolnoma neobremenjeno. Sprejela sta me direktor Lorenčič in pomočnik vodje izobraževalnega centra Jože Žlahtič. Na večino vprašanj sem odgovore improvizirala, saj področja nisem poznala drugače kot z vidika izvajalke programov Preventiva pred drogami, kamor sem se vključila leto pred tem. Kljub mojim pomislekom se je izkazalo, da sem se dovolj dobro predstavila, in s 1. 9. 1994 sem nastopila delo v Izobraževalnem centru ZRSS, ki ga je vodila Ivanka Korinšek. Na hodniku sva čakali skupaj s Cvetko Bizjak, ki je bila sprejeta na delovno mesto koordinatorja programov za pripravnike in mentorje.

Takrat je bil izobraževalni center (IC) v prostorih stare stavbe Dijaškega doma Ivan Cankar, kjer smo imeli v pritličju 6 pisarn, manjšo sejno sobo in predavalnico. Področje stalnega strokovnega spopolnjevanja je bilo v polnem razmahu in v IC smo pripravljali ponudbo programov za vse učitelje in organizirali letne posvete za ravnatelje, ki jih je vodilo Ministrstvo za šolstvo in šport pod vodstvom takratnega ministra dr. Slavka Gabra. IC je koordiniral delo programskega sveta za stalno strokovno spopolnjevanje, ki ga je v tistem obdobju vodila dr. Cveta Razdevšek Pučko. Ker so se na razpis lahko prijavi vsi izvajalci v državi (privatne organizacije, javni zavodi, društva itd.), je bil pritisk glede delitve sredstev in izbora programov, ki so prinašali zaslužek, zelo velik. Seje programskega sveta so bile po navadi zelo burne. Katalog programov je obsegal več kot 180 izvajalcev, 1400 programov in je v natisnjeni obliki obsegal več sto strani. Zavod za šolstvo je bil s svojo ponudbo le eden od izvajalcev. Delo IC je obsegalo tudi koordinacijo aktivnosti za razpis prijave programov, delo programskega sveta, izbor programov, natis kataloga, izdajo potrdil, sestanke z izvajalci, velike posvete za ravnatelje in delovanje izobraževalnih centrov, ki so nastali v različnih slovenskih regijah in so bili namenjeni izvajanju seminarjev. Nudili so poceni predavalnice in v nekaterih primerih tudi nočitve za učitelje. Najbolj znana in obiskana sta bila sindikalni izobraževalni center Radovljica in Dijaški dom Tezno v Mariboru.

Vodja IC, mag. Ivanka Korinšek, je bila v skupini slovenskih predstavnikov, ki so se usposabljali na področju menedžmenta v izobraževanju v Angliji na kolidžu Alsager univerze Metropolitan v Manchestru. Na podlagi tako pridobljenega znanja je pozneje nastalo jedro Šole za ravnatelje. Čeprav je bila že v času mojega prihoda hudo bolna, je ves čas delala s polno paro in kljub terapijam prihajala iz bolnišnice naravnost v službo ter se obnašala, kot da je to najbolj normalno na svetu in da njej nič ne more do živega.

Njen pomočnik Jože Žlahtič je bil vizionar, ki je našemu delu kazal pravo smer. Sistem stalnega strokovnega spopolnjevanja je bil njegov otrok. Skupaj z dr. Barico Marentič Požarnik sta mu dala ime »spopolnjevanje«, kar slovnično ni bilo pravilno in je motilo marsikaterega slavista. Jože Žlahtič je na svojevrsten način vodil delo in kljub njegovi drugačnosti in nekonvencionalnosti smo izjemno cenili njegovo znanje in ideje, ki so bile daleč pred časom. Bil je član evropskega združenja za izobraževanje učiteljev (ATEE), od koder je pripeljal tuje strokovnjake. Že takoj ob prihodu na zavod sem prevzela mednarodne programe in odšla sva na sestanek v Radovljico, kjer je bi eden od izobraževalnih centrov. Tam sva se srečala z dr. Kingsleyjem Evansom z Manchesterske univerze, Petrom Nentwigom iz Kiela in Jaapom van Lakerveldom z univerze Leiden. Dogovorili smo se za izvedbo programa SBI (*School based In-service*), ki smo ga poslovenili v *V šolo usmerjeno stalno strokovno spopolnjevanje* in pozneje preimenovali v *Izobraževanje po meri šole*. Namenjen je bil ravnateljem vrtcev in šol in jim je pomagal pri načrtovanju profesionalnega razvoja celotnega kolektiva. Potekal je v dveh delih po tri dni, v vmesnem obdobju pa so ravnatelji delali s svojimi kolektivi. Prijavljenih je bilo veliko ravnateljev in v začetku smo delali v treh vzporednih skupinah. Veliko ravnateljev se ni počutilo dovolj usposobljenih, da bi razpravljali v angleščini, vendar je Jože Žlahtič problem rešil tako, da je določil, da moramo zaposleni na IC tudi konsektivno prevajati. S kolegicama Matejo in Vereno smo bile »vržene v vodo«, a po uvodnem modulu, v katerem smo sodelovale vse tri, sem ostala sama, saj je bilo tako delo izjemno naporno in je zahtevalo poleg znanja jezika tudi poznavanje vsebine. V štirih letih smo izpeljali veliko seminarjev, ki so pomembno zaznamovali šolsko prakso.

Na IC je bila dobro uigrana ekipa v kateri je bila tudi Verena Balažic, desna roka Jožeta Žlahtiča. Ves čas mu je zvesto stala ob strani in skrbela, da je bilo vse, kar se je s skodelico kave v eni roki in svinčnikom v drugi domislil, tudi skrbno zapisano. Poleg nje je bila v IC tudi Mateja Peterca, pedagoginja in anglistka, in z njima sem si nekaj časa delila pisarno. Na programih SSS je delala Janja Bizjak, ki je bila na zavodu najdlje, še iz časa, ko je področje izobraževanja vodila mag. Marija Velikonja, interno izobraževanje na zavodu pa Polona Peček. Polona je bila skupaj z Ivanko Korinšek v skupini, ki se je izobraževala v Angliji, in je leta 1996 ob ustanovitvi odšla na Šolo za ravnatelje. Poleg Cvetke Bizjak, ki je prišla skupaj z menoj, je bila